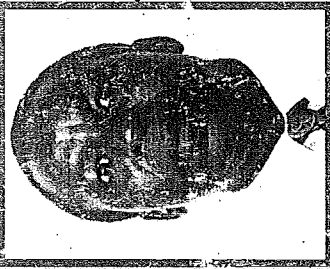

T.K. Maleboye

Madimatle ke logaga loc go rinang badimo ba Bakgatla mo go lona. Ke lona leo ba kileng ba bo ba ipela ka lona. E le motswe- di wa tlohokego tsa bona. Se ba neng ba se kopa teng, ba ne ba se fiwa.

Ke keletso ya mokwadi gore e kete Bakgatla ba ka ipona, mme ba ya go bonana le ba Lefa- pha la kabo ya mafatshe, go busediwa lefatshe le logaga lo, lo frothelwang mo go lona. Ba le sireletse le go le busetsa mo tirisong ya lona ya tilhago.

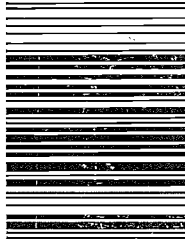
Tota, ke mathabisa dithang gore Bakgatla ba bo ba sa kgaratlhele go busediwa lefelo le, le e leng lona motheo wa botshelo jwa bona. Tswetswee Bakgatla, tlogelang go sala ditso tsa merafe e mengwe morago, mme le dibe le se magodimo a se le neileng. Go rialo ga se go ikgetholola, mme ke go netefatsa gore, le fa le ikamanya le diphetogo, le tswela go nna se le leng sona, ga le latlhegolwe ke bolona.

AFRICA
PL
8747
.9
MAL

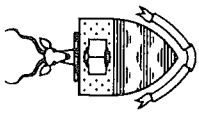
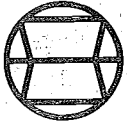
J.L. van Schaik

ISBN 0 627 02197 2

9 780627 021978

MADIMATLE

The Library

University of the Witwatersrand,

Johannesburg

MADIMATLE

Madimate

T.K. Malebye

J.L. van Schaik

Diteng

Tsebe

1. Madimatle	1
2. Monna Sesadi	7
3. La Tlhaga	14
4. Sesol'li	22
5. Dilo tsa ona	27
6. Lepenole	34

Madimatle is short stories written in Setswana
The title means: "A cave."

Published by J.L. van Schaik Publishers
1064 Arcadia Street, Hatfield, Pretoria
All rights reserved
Copyright © 1997 T.K. Malebye

No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any electronic or mechanical means, including photocopying and recording, or by any information storage and retrieval system, without written permission from the publisher.

First edition 1997

ISBN 0 627 02197 2

Cover design by Anneljie Esterhuizen
Typesetting in 10/11pt Palatino by Lynette Schoombee
Printed and bound by National Book Printers,
Drukkery Street, Goodwood, Western Cape

BD446442

Madimatle

Lefelo leo le jaanong le sa ntse le ntse le ntse ba moo bangwe ba rona ba le itseng. Ka re bangwe ba rona, e seng botlhe. Lebaka ke gore, bontsi jwa borraonamogolo bo iketse. Fa e le ka borraonamogologo-lwane bona, ga re bue - ba sale ba ikela bogologo. Tsholofelo ke gore botlhe ba ba ileng, ba ile kwa tulong eo. Sebe sa phiri ke gore, ba re timile bogogo, ka go re tima go itse lefelo le. Ke jaaka ga jaana, le itsiwe ke matoditodi a bagolo ba rona. Fa e le rona bana, re tshelala mo magatweng fela ka ga lone.

"Remogolo, ke eng le kgaoditse go etela lefelo le?" Ka botisa morago ga go reetsa rremogolo lobaka lo loleele.

"Mabaka a mothangwana motlogolo a a tlhotseng se." A emisa go bua nakwana. Fa ke mo leba kwa matlhong, ka lemoga fa matho a gagwe a itshekile dikeledi. A bonala sentle mo leseding la molelo ke sena go o sotetsa. Ka bona a thukhitha tlhogo, a fetsa a rile "Hai!"

Ka lemoga gore go lebaka la popota le le thodileng tidimalo. Ke setse ke mo ithutile. Ke itse sentle gore, fa e ka re a go tseetse kgang, a bo a kgaotsa, o itse fa e mo gopotsa sengwe. Go le gantsi e le se se sa itumediseng. Ka jalo, a gopela pelo go ka bua ka ga sona.

Ka mo iketlela. Ka ogola mmopo mo molelong. Ka o mo neela, le mororo ke ne ke o beseditse mmemogolo. Le ena a bo a lemogile fa ke batla go thoba monnamogolo manokonoko, matsadi a a baketsweng ke kgakologelo e boteng. A koma ka tlhogo go supra fa a tlhaloganya se ke lehang go se dira.

"Se felele rraagomogolo pelo, o tla go tlhalosetsa tsotlhe a iketli-le." Ga akgele mmemogolo. A lemogile fa tuulalo e nna telele thata.

Ya ne e kete mafoko a gagwe a tsibositse rremogolo. Ka bona a thinthathina mmopo o ke saleng ke o mo neela go tlosa molora. A la-tlhela dithoro di le mmalwa mo ganong.

"Dilo dingwe ga di buiwe motlogolo, di buiwa fela fa go omangwa." A bua a ntse a tlhahuna.

"Nnyaya diau, foo ke a gana. Bana ba rona le ditlogolo, mmogo le dikokomane tse di sa ntseng di tla, di tshwanetse go itse tsotlhe. Go se nne le ba ba latlhegelwang ke ditiro le ditiragalo tsa bo-rraabomogolo. E se re ka moso ba tsoga ba foriwa ke batswakwa ka maleme, mme ba bo ba fetoga malata mo lefatsheng la bona."

"Ga re foo o a bua mosadimogolonyana wa me. Batho ba ba sa itseng lemorago la bona, ba pheulwa ke diphefo tse di fokelang gongwe le gongwe."

A latihela dithoro tse a saleng a di fofoa mo ganong. E ne e setse e le lobakanyana a di tshofse ka mo seatleng.

Ka tswelela go fetola mebopo. Ka neela mmemogolo o mongwe, le nna ka tsaya o mongwe. Ya nna e kete go ja mebopo, ke gona go bakileng tidimalo e e neng ya latela.

"Tota ruri, dilo tse dintle ga di nnele ruri. Fela, re lomeleditse ke Makgoa. Re ka bo re sa ntse re tshela ka kagiso." Ga ikutiwatsa rremogolo, a tswelela ka kgang ya gagwe.

"Ebu, ga re foo o buile tlhogo ya dikgang morwa Maropeng. Boiketlo jo re kileng ra bo bona, gongwe ga re kitla re bo boelela. Ga o bone le tsona dijo re setse re lebeletse ona Makgoa go re lemela? Tatlhego ruri!"

"A golo fa le kile la bo le ne le kgona go itlamela ka dijo?" Ka latihela potso, ke ba gweitha. Ka bo ke tlhokoditse rremogolo.

"Motlogolo, botlapa bo tla le lona. Rona re ne re sa lemelle ke maburu. Re ne re itemela ka diatla tsa rona. Maruo le ona e le ntlentsentsetse. Re ja sengwe le sengwe se re neng re se eletsa. E seng gompieno mo le rekang, le dilo tse di sa reng sepe jaaka malana le maotwana a dikgogo. Bona gona jaanong re besitse mmopo o o tswang go rekiwa kwa maburung. Tsotlhe tse, ke fela ka nthla ya go se kgaratlhe."

Morago ga go bua ka ga sele le sele, ra boela mo go se e leng kgankgolo. Ka mmusetse teng ka potso, ke batla go itse sentle ka ga Madimatle yo ke tlholang ke utlwa ba mmua ba se na mathe ganong.

"Madimatle ke lefelo la badimo ba Bakgatla. Ke teng koo Bakgatla ba neng ba fiwa ditaelo le masego. Botshelo le setso sa rona di somaretswe mo lefelong le."

"Jaanong ke eng le tlogetse lefelo le le ntseng jalo rremogolo?"

"Motlogolo, fa o sa itse mokgwa wa Makgoa, ga o ise o itse sepe. Ke bona ba re lomeleditse. Kana ga ba rate go bona re tshela botshelo jo bonaana fa ba riana. Ba phakile lefatshe lotlhe la Modimo. Le ena Madimatle ba mo ageleditse ka bothale. Ka go rialo, re mo fithelela ka bothata malatsing ano. Ke sona se se re kgobang marapo go etela badimo ba rona."

A kgaotsa go bua lobakanyana. A tlhotlhetisa legong le le fa pele ga gagwe. Fa o ne o mo eise tlhoko, o ne o ka lemoga fa a dira jalo ka mogopolo o o tsamayang kgakala.

Ke itse sentle gore fa a tla go bua ka Madimatle, a ka bua wa ba wa lapa. Go se lefelo le a kileng a le baya mo pelong jaaka leo. Mme, fa a gakologelwa gore le natlotswa ke bathonyana fela ba itswela koo, a gopele pelo tota. E kete o a ba bona fa ba ne ba dira tumalano le ramotse wa bona ka nako eo.

"Ruri, ka re le dipula di re katogile fa re sale re kgaogana le lefelo leo." Ga itlhagisa mmemogolo, a leka go busa mogopolo wa ga rremogolo mafisa.

Kooteng, rremogolo a bo a tsamaetse kgakala ka dikakanyo. Maiteko a ga mmemogolo a itaya sefoleletse. Ke fa a tla tlhalosa gotlhe mo le ena a neng a go gakologelwa.

"Go ne ga tla jang gore moeteledipele wa motse a dumelele Makgoa go ageletsa lefelo leo?" Ka botsa potso e e neng e sa bolo go nkokonela. Ntekwane, ke tla kgona le go busa mogopolo wa ga rremogolo.

"Owai! A wa re go sa ntse go na le baeteledipele ba mmatotata?" Ya nna rremogolo, a itlhaganela go araba. "Malatsing ano bontsi bo gagabelela boeteledipele gore ba tlatsse dimpa. Ke jaaka o bona ba bo lwela le beng."

"Ba a tle ba atlafe baeteledipele, fela yoo ena, o kile a wetsa Bakgatla ka lemna tota. O ka re a ka bo a sa ntse a tshela, motho wa bo o mo kgwela ka mathe mo matlhong." A wetsa puo, le ena a setse a befetswe jaaka rremogolo.

"O nkuilwe motlogolo!" Ka utlwa ka go phuthologa ga lentswa gore rremogolo o tlile go bua ka tlhomamo.

"Bakgatla ba sentse ka go leka bolalome. Ya re ba tshwanetse go baya rre kgosana ya motse, ba bo neela motho fela yo o kgakala le bogosana. Go feta foo, motho yoo e le mofaladi mo motseng. Ba ipata ka gore ga a bolo go dira le Bakgatla ka boikanyego. Ntekwane, ba raya motho a ba tsholetse lerumo kobong."

"Rremogologolwane ena ka nako eo o ne a le kae?"

"O ne a sa ntse a ile majako kwa Gauteng. Fela, kgosi e laetse thata gore a beelwe setilo sa bogosana mo motseng wa rona. Ba sala ba raelelega, ba bo neela motho ba sa itse maikaelelo a gagwe. Ke fa Mofeti a nwa lefatshe la rona mo Maburung. A le ba fa sesolo, ka diponto di le makgolo a mabedi le metso e metlhano fela. A re go bona madi, a ba phuaganya, mme a tsena bojang-botala. E rile ba re tha!, ba bo ba setse ba dikeditswe ke bothale. Rotlhe ra tshwane-lwa ke go falala."

Rremogolo a tswelela go baya tsatsing ditragalo tsotlhe. A tlhalosa ka moo Bakgatla ba neng ba tlhomola pelo motsing wa khudugo. E ne e rile e sa le mo mosong, ga tlhaga Maburu a mathano a pagame dipitse. A laela batho gore e re mo letsatsing le le latelang, ba bo ba ikgogile kwa Madimatle. Go sa nngeng jalo, ba tla ba ntsha ka tshoba. E sa tlhole e le bale ba maloba ba ba neng ba ikokobeditse gore ba bone se ba se batlang, ba fetogile gotlhelele.

Ke fa Bakgatla ba tla tiala naga jaaka diphologolo. Ba eta ba robala mo dikgweng. Go le thata. Motho yo go neng go twe ke

ramotse, bodupo jwa gagwe bo sa tlhole bo utlwaala gaufi. Batho ba paputla jaana ba se na moetedipele. Ba phatlalala jaaka dinku di tshositswe ke dintšwa. Ba tshabela kwa metseng e mengwe ya Bakgatla. Madimatle a sala a se na motlhokomedi. Ka go rialo, Bakgatla botlhe ba bo ba latlhegile.

"A Makgoa ao le ona a fiwa masego kwa Madimatle?" Ka lebisa potso go bona ba le babedi.

"Nnyaya motlogolo," ga araba rremogolo pele, "ga ba ise ba latswa le fa e le lemme. Ba boaboile teng gantsi, mme ba ntse ba boa ka ngoba e sa fothlwa."

Ka iphitlhela ke akabetse. Ke sa kgone go tshaloganya gore ke ka ntsha ya eng Makgoa ona a ne a sa bone thuso e neng e fiwa Bakgatla ke badimo ba Madimatle. Kana rremogolo le mmemogolo ba ne ba bua ba bo ba kgale mathe ganong ka ga masego a batsadi ba bona ba neng ba a fiwa koo.

Motho o ka re Bakgatla ba ne ba fiwa dilo tsothle. Go le logaga loo ba neng ba isa dilelo tsa bona kwa go lona. Lona logaga lo motse o teeletsweng ka lona. Ga tse e ne e re fa pula e sa ne, ba bo ba ikue-la mokgosi teng, mme e re go ise go ye kae, e bo e tshologa ka diphororo.

Ka nako ya go lema, ba bona dipeo teng. Go le nako e neng e re fa e fitlha, bagolwane ba motse mo ketelelopeleng ya kgosana, ba ye go tsaya dipeo tsa mmopo, maraka, dintšhwe, maphutshe le dijalo tse dingwe tse di farologaneng. Tsona ba ne ba di fitlhela di beilwe mo mojakong wa logaga, di tshetswe mo megopong le medutwaneng. Ba bo ba di tsaya, mme ba fete ba di abele morafe. E re morago, mokopi wa tsona e leng kgosana, a boele kwa logageng a ye go leboga badimo ba Madimatle. Go se letsapa le leba fisang pelo.

Go itshupa fa Maburu a ne a utlwetse ka ga lefelo le, le dikgamatso tsa lona. Ke jaaka ba ne ba loga maano a go le gapa. Go lemoga fa kgosana e rata madi, ya nna matla-ka-maleo mo go bona. Ba le bona sesolo go feta jaaka ba ne ba akantse.

Ba leka go le dirisa jaaka lefelo la bojanala go bona madi, mme ga retela. Dilo tsothle tse ba neng ba di utlwele ka ga lona, tsa nna bofitlha mo go bona. Meropa e neng e utlwiwa ke Bakgatla, ya se utlwale mo go bona; go kiba ga metshe go setlwa; melelo ya dikgomo, dipodi, dinku le maruo a mangwe, ga ba ise ba ke ba utlwe ka gope. Dijo tsa methalethale tsa setso tsa Bakgatla jaaka ting, sephukhu, semphephe, makhitlhe, dinawa, dikgobe le tse dingwe, le tsona ga ba ise ba ke ba di bone.

Batho bao ba ditlhogho di thata e le tota. Le fa bangwe ba bona ba ne ba kile ba jewa ke modimommalo mo lefelong le, ba ganelela mo kakanyong ya go tlhoma kgwebo mo lefelong lengwe teng foo. Ba

akantse go aga dintlo tsa mabono teng. Tsona di ne di tla dira jaaka bogorogelo jwa baeti. Mme, ga pala fela fa ba leka go aga meago.

Dikoloi tsa bona tsa gana go atamela, metšhini ya bopa golo go le gongwe, e mengwe ya robega. E rile fa ba tla ineela, ya re bosigo jo bo latelang jo ba gorogileng ka jona, ga tsoga kgabo e tona ya molelo. Ya laila sengwe le sengwe se se neng, se le fa pele ga yona. Dijanaga, ditente le metšhini ya bona tsa rokgotlha ke kgabo.

Bona ba lebile gangwe fela, ba bo ba iteetsega leroborobo. Ba sia ka dinao le go gadima ba sa gadime. Dithoto ba sala fela ka tse di neng di le mo mebeleng.

Le go fitlha ka le fa godimo, ga ba ise ba leke gape. Ba ikilela go ya magaleng gabedi. Le fa go tse pala gangwe e ne e lekwe, bona ba supile tshweu ba bo ba se thetsa.

"Le gale motlogolo, re ka nona dipelo ka mathe. Mongwe wa badiri ba maburu ao, o ntomile tsebe gore a akanya go busetsa Bakgatla lefatshe la bona. A re a sweditse jalo gonne lefelo leo le sa a tswela mosola ka sepe. Phulo le metswedi ya teng le tsona di nyeletse. Fa e le ka ntlheng ya temo, le gona ba lekile, mme ba boa ba iphotlhere mo maitekong otlhe."

"A ga ba kitla ba batla madi a bona mo go rona rremogolo?"

"O re go nkutlwa motlogolo! Mouna yoo a re ga ba batle sepe sepe. Ba lemogile fa bosula bo se na tuelo."

Mmemogolo a thanya mo letsheng le le neng le mo tshwere ka sebakanyana. A sa tlhole a kgona go itshoka. Nako ya go ya malaong e sa bolo go kgabaganya. A thusa rremogolo go digela kgang.

"Diau, o lebala go tlhalosetsa Tau gore ga ba na yo ba ka batlang madi mo go ena, gonne go ne go dirilwe dithulaganyo tse di botsweneka." A boela mo kgannyeng ka go ikutlwa tsa jalo mmemogolo.

Ka lemoga fa rremogolo le ena a simolola go tshwarwa ke dikgofanyana. Tlhogo e oma molelo kgabetsakgabetsa. Ka tshwane lwa ke go botsa potso ya bofelo pele go isiwa marapo go beng.

"Rremogolo le wena mmemogolo, a fa le bona, Bakgatla ba sa ntse ba ka boela kwa Madimatle?"

"Eei!" Ga tlhagelela lentsewe la ga mmemogolo pele.

"Ga go ka mokgwa o mongwe motlogolo." Rremogolo a tlatsa lefoko la ga mmemogolo. "Mokgatla mongwe le mongwe yo o boleletsweng tsebe-go-utlwa ka ga Madimatle, o ka boela teng le fa e ka nna fa gare ga mpa ya bosigo."

A emisa go bua. A inama go kgokgotha dikgong magala bongwe ka bongwe. A di beela kwa thoko ga sebeso go tla di timiwa. E le tlwaelo gore fa re ya malaong, molelo o bo o timilwe. Re sa batle go

bona se se bonweng ke ba ga rre Motsholathebe. Ntlwana ya bona ga e na le fa e le sesupo sa marulelo. Bojang le dikota di šwele lorelore.

"Motlogolo, robadiwa ngwanangwanaaka. Re tla tsoga re bonana bo sele."

"Robala sentle rremogolo."

Ra laelana jalo. Fa e le mmemogolo ena, a setse a bua le badimo. Ka tsena mo phaposing. Le gale, boroko bona bo le kgakala le dintshi tsa me. Go fétile lobaka lo loleele ke sa kgone go oba ntshi, ka ke akabaditswe ke kgang ya ga rremogolo le mmemogolo ka ga Madimatle. Le nna ka nosi, ke setse ke kgona go bona lefelo leo ka leitlho la mowa.

Ka lora re boetse kwa teng. Bontle jwa lona bo goka leitlho; go le moedi o motalana, mo go ona go ipharile maruo ka go farologana.

Ga jaana, ke setse ke eletsa go utlwa moeteledipele wa motse, e leng ena rremogolo, a re, go a iwa maropeng!

Monna, Sesadi

Bontsi bo lekile go tlathlha dikgetse, mme tsothle tsa tshololwa. Bangwe ba re ba di tsoolosa ka babueledi, moathodi a nna a di tsholola. A se na lebaka la go ema kgatlhanong le ditiro tsa magodi-mo.

Ba bangwe ba re ba leka bo-apola-ke-go-phatse, le bona ba tlhoka maano. Badimo ba ba ganela ka dikarabo. Kana dingaka tsa setso di itse sentle gore mogoamodimo, o a mo ikgoela. Tsa tswa dilong. Bakopathuso ba ikgonara. Ya nna katlathogo. Ya nna kgakgathu, nama ya mosifa.

Moripi le ena a tsena mo letoeng. A lemoga a setse a latlhegetswe ke madi a mantshi tota. A swetsa gore le fa a ka akanya go tswelala pele ka botshelo, Temba gone, a ka se tlhole a le baya.

E ne e kile ya re go letsa setlhopha sengwe sa mmino se se tumileng mo Kudu Cinema, Moripi a tla le ditsala go tswa kwa Ga-Rankuwa. Temba yotlhe ya bo e duma mo letsatsing leo. Fa go ntse go jewa leoto, a bona 'lekgarebe' le lentle tota. A palelwa ke go itshoka, a le atamela.

Ditsala di mo itse sentle. Ka gale, di mmua ka la mmakamogale fa go tliwa mo go tsa go ipala mabala-a-kgaka. A se ke a tsamaya molema. Fa lekgarebe le ka mo dumelela go latlha le le lengwe, a bo a fetile ka lona. Banna ba metse ya Ga-Rankuwa le tikologo ba setse ba tsenwe ke tsetsebe. Bangwe ba setse ba tlogetswe ke basadi. A feteletsa ka go nna letsogo mo mading.

A le thula go le gonye go tswa kwa morago. E le matseno. La retologa ka iketlo. La nyenya. Ija, matla-ka-maleo! A utlwa madi a masesane a taboga ka lobelo go iphapha le mokwatla go ya kwa tlhogong. Ya re a fitlha mo mongetsaneng, matlho a itsheka dikeledi. A gogetswe ke maikutlo a lorato, kgotsa go ka twe a keletso.

"Kgaityadiaka, ke tsaya gore ga o kitla o re ke makgaga fa ke kopa go bina le wena, a ke re?"

"Nnyaya tlhe abuti, ke boitumelo fela." A mo tsaya ka letsogo, ba bina mmogo.

"Kana leina la gago ke mang kgaityadi?" A botsa, a sena go mmolelela la gagwe.

"Boitumelo."

"Go tla siama fa ke go bitsa fela Tumi, a ke re?"

"Nka rata jalo abuti."

E kete magodimo a mo diretse go nna sekao sa makgarebe a ma-

ntle. Ka mmele o o boletšana, menwana e mesesane e melelele, dina-
la di godisitsewe, moriri ona o gadikilwe - ga tse selo ke go 'phe-
ma'. Dikgata tsona e le tsa legammana, di kukegile, di le motwe-
nene.

A apere borukhu bo bosweu le hempe ya bona e e motšolonyana
o o boang fa diropeng. Seledu sa gagwe se le boleta jaaka sa lesea.
A bo a nna le ditshegisa baeng mo marameng oomabedi. Fa a re ke
a nyenya gona, go se na gore o ka mo itshokela, bogolo jang fa o le
lekau le le madimanaana. Ga se fela Moripi a tlhagile a siane.

"A e tla bo e le phoso go go bootsa gore o nna kae tše kgaitšadi?"
Lekau la simolola kgang ka go inanatha. La fiwa palo ya ntlo le
leina la karolo. Ya re le kopa go ja nala, lekgarebe la nesetsa mafoko
pula. Ga bewa nako e go tshwanetseng ga kopanwa ka yona mo
malatsing a a rileng a beke. E le nako e le tla bong le le losi kwa gae,
batsadi ba ile tironng.

"Wena o nna kae abuti?"

"Nna ke nna kwa Ga-Rankuwa Tumi. Ke nna le mmé re le babe-
di fela. Mme, Tumi, ga ke batle go go fithela gore mmé ke phere-
fere. Ga go sepe se a se tlogelang a sa botsolotse ka ga sona."

"O dira kae?"

"Motho yo montle, nna ke dira kwa Rosslyn. Ke direla setlamo sa
BMW."

Ba tswelela go bina ka tidimalo lobakanyana. Ntekwane, ka nako
eo, 'lekgarebe' le ile ka dikakanyo. Le setse le kile la utlwelela gore
kwa BMW, badiri ba teng ba iketlile. Madi ke ntleletsetse. La
nyenyela kwa thoko. Ka molomo la re, "Ke a utlwa abuti Moripi."

Go utlwa lentsewe le lesesanyane, le le boleta, le le kgogedi,
Moripi a tlhakana berese le go feta.

"Fa o na le se o se batlang o se ka wa tshaba go npolelela, o a
utlwa Tumi?" Ya nna mafoko a lekau, le leka go mo ageletsa ka lego-
ra. Aitsane madi ke makgonatsothe. Go kgantshiwa ona. Ke jaaka le
mo lefatsheng lotlhe, dilo di le bonolo mo go bomarago-a-dipapetla.
"Abuti ... mo..., kana leina lele ke mang gape?"

"O ka mpitsa fela Bra Cutter. Go bonolo jalo a ke re?"

"Go siame, ke tla go bitsa jaaka o batla. Ke ne ke sa ntse ke batla
gore ke itumetse go kopana le motho yo o tshwanang le wena. Ka
wena ke tla tshela."

Lekau la itumelela go utlwa go twe le a ratiwa, le mororo e kete
le ne le mo torong. Ga le tsaya lobakanyana go dumela se le se
utlwang le se le se bonang. Le kgarebe le lentle jaana! La ithoma le
bolaetse mo kgetsing. Le fa le ne le tshaba go dira dikopo tse di
masisi ka ntlha ya fa go ne go sa ntse go le go šwa, madi ona la
fihlthora otlhe a le neng le a tshotse.

Mosupologo o o latelang, ka nako ya dijo, Moripi ya bo e le
mogaka mo ditsaleng tse a neng a tsamaile le tsona. Di mo akgola
phetelela. Dingwe di dira jalo le mororo di hupile bothoko, di ele-
tsa fa e ka bo e le tsona.

Bontlhanngwe jwa madi a beke eo ga romelwa mokapelo. Ga
dirwa le peelano gore bobedi bo ye go roba sogo kwa Morula-Sun.
Moeka a ipheditse gore e tla nna letsatsi la go kgakola.

O ne a setse a jetse nala kwa gaabo mokapelo makgetlo a le
mmalwa. Fela, ka dinako tsothle tseo, go nnele le dikgoreletsi. A
tlhoka go lemoga gore dingwe tsa tsona e ne e le tsa matirelo. A sa
ipone tsapa, e bile a sa rekegele go fela ga dithaere tsa BMW. Ga-
Rankuwa le Temba e le nko le molomo.

Ba tlhophafalele ya batho ba babedi gore ba se kgoroletsege. E le
kwa motšheonyana, mo e keteng go leobonyana jaana. Lesedi la
tulo eo e le le le buang le maikutlo a baratani. Ga jewa tse di roko-
tsang motho mathe o di leba fela. Ba fetisa ka dinotsididi.

"Bathong, bra Cutter, ke dirile phoso e e se nang boitshwarelo."

Fa a bua jalo, a bo a ntsha dinotlolo tsa ntlo mo kgetsaneng ya le-
tso go e a neng a e tshotse. Lekau la gamarega.

"Go diragalang jaanong?"

"Ke lebetse go baya dinotlolo tsa ntlo mo di nngang teng. Mmó o
tshwanetse a bo a tshwere bothata kwa a leng teng. Ise dingwe ke
tse rre a tsamayang ka tsona, nme o ile kgakala gompieno." A bo a
fetile ka ena.

Ya famola dinko BMW, ya leba kwa Temba. Lobelo, mmalo! E
kete ke le motho a kgweetsa a tebetsewe ke loso.

Fa a fologa, a bolelela lekau gore ga go kitla go kgonega gore a
tsewe gape ka bonako, bogolosegolo ka ntlha ya fa a itse gore
mmaagwe o a bo a jele noga. Ga dirwa peelano e nngwe. E le ya
Labothano wa beke e e latelang eo.

Borale jwa wela Moripi. Labobedi fa a tsena kwa tironng a fithhela
molaetsa. Moamogedi wa megala mo bodirelong jwa bona a mmo-
lelela gore mongwe o leditse mogala go tswa Lebotlwane, a bega lo-
so lwa ga Sebakaborena, malomaagwe.

A tlaleliwa. A iphitlhela a le fa gare ga dinaka tsa kukama. Kgomo
ya mošate: a sa itse gore a ke a dirolole peelano, kana a ithoko-
molose malomaagwe. Ena yo o mo tlhokometseng go fithhela a falo-
la materiki, e ne e ntse e le maikarabelo a gagwe, ka mmaagwe a ne
a sa dire, mme le lesego la lenyalo le mo fetile.

Moratiwa ena? A bonela pele letsatsi le ba tla bong ba le mmogo
mo phaposing e e manobonobo ya kwa hoteleng. A akanya seta-
tlhego sa gagwe se se boleta, molomo oo phatsimang mafura ka
dinako tsothle, o o boleta. A ipona a mo tshwaratshwara, a mo atla

phetelela. A akanya ka ga tsothle fela tse ba tla bong ba di dira ba le mmogo...

'Motho a dire jang fa go ntse jaana?' A ipotsa a le kwa gae morago go tiro, mmaagwe a sena go mo totisetsa kgang jaaka e tshotse e tšisitswe ke ntsalaagwe.

'Go thusang go kgarathela selo se ile? Se ileng, se ile, se ile mosi-ma motlhaelathupa, lesilo ke moselatedi. Le gona, ga re sa le mo dinakong tsa bogologolo tsa go ikopisa tlhogo ka motho a tlhokafetse.' A kgaotisa go akanya go le gonnye. A sebotitse tshobotsi ya ga malomaagwe. A tloga a tswelala ka leano.

'Ke tla isa mme ka Labone fa ke tswa tirong, mme ke bo ke lale ke boile. Madi le ona ke tla a ba tlogelela. Ke a itse gore malome ga a na ngwana wa mosimane, fela, Boitumelo o tla reng fa nka roba peelano ya rona?' A bo a feditse go buela teng. Leano la gagwe a le weditse.

Labone fa a boa go isa mmaagwe kwa ga malomaagwe, a feta a gakolola mokapelo ka ga peelano. Ka tsa loso a se ka a umaka sepe.

Ka lesego, ba fitlhela tafola ya bona e ise e nniwe ke ope. Morago ga go ja, ba leba kwa phaposing e moeka a e beeleditseng. Ba feta ba tsaya senotlolo mo balebeleding ba hotele.

Go bisa go itse. Ka go tsewa ke maikutlo, a bo a sa lebelela lenaneo la go dira sentle. A tlhophisa letsatsi le a tshwanetseng a bo a dira ka lona. E le le le botlhokwa thata, gonne o ne a tshwanetse go amogela dikarolwana tsa djanaga go tswa moseja. Di tshwanetse go sekasekwa le go balwa ka ketlothoko. Phosonyana e nnye fela, e ne e ka dira gore setlamo se lathegelwe ke diketekete tsa diranta. Ka jalo, e le tiro e sa dirweng ke bomathogole. Ke jaaka Moripi e ne e le mongwe wa badiri ba ba neng ba amogela madi ka dikuane. Ba le babedi fela mo setlamong ba ba tlhophetsweng tiro eo.

Ga ntshiwa koloi go ya go mmatla. A tlhokafala kwa gae. Go se ope yo o ka tlhalosang gore a ka bonwa kae. Go bona ba tlhotswe moo ba neng ba solofela go ka mmona, ga ya go tsewa yo o neng a le mo malatsing a boikhutso.

Morago ga go lebelala thelebišene lobakanyana, ba tsena mo dikobong. A gakgamadiwa ke go bona mokapelo a sa apole se-tsholamatsele. Fa a botsa, ga nna le seipato. A tlogela go le jalo. A tshaba go iphaga dikoro thata.

Mogote wa ya godimo mo maikutlong a lekau. La tlhantshela tota; fela jaaka go direga mo letsatsing la ntlha la go kopana. E seng e bile le sa bolo go itaya phemphetherhe mo maitekong a fetileng. La ithaya la re magodimo a arabile, ntekwane ke maaka fela a mata-la.

Mokapelo a bo a le tlhaga jaaka kgomo ya letlwaetsana e gana go

pegwa joko. Ba mekamekana jalo, maikutlo a lekau a bo a tsidifala. La itira le le neetseng seditse. Le tshaba gore mokapelo o tla re ga le itse go neneketsa.

Ya re mokapelo a itebetse, la isa letsogo. Mogalammakapaa! La tlola, la bo la iphihlhela le eme ka dinao kgakajana le bolao. Ya bo e le tlotse e se nang mmotlana. Fa le re le mo kgorogela ka mabole, ga tsena le le lengwe fela mo kgareng. A mangwe a tilwa ka majato a a le gakgamaditseng.

Ba tlampurelana, ba otlautlana, ba gogagogana, ba sokasokana, ba wela mo godimo ga bolao; ba kolokotega ba ya go tlhoma ka ditlhogo ka ntlha ele. Mo tshukatshekamang e, setsholamatsele sa kgaoga. Moripi a bona dikgakgamatso. Kgara e le pholole, masele a 'mokapelo' e bile a fetiwa ke a gagwe.

Kooteng Moripi a bo a utlwile botlhoko thata fa ba tlhoma ka ditlhogo. A tsaya lobaka go emelela. Ya re fa a tla go itharabologelwa, mokapelo a bo a gata kosene. A iphile madi othe a a neng a beilwe mo tafoleng fa go robalwa. A nonoelela mo boidiiding jo bo neng bo tletse koo ka letsatsi leo. A fetisa kgwedi a nna kwa Winterveldt.

Fa a fitlha kwa Temba, ntlo ya re o ne o mpeile motho? A kokota a bo a lapa monwana. A feletsa a ragaka lebati, ga nna ga pala. A boela gae a le sekgapha se matlhong. A sa itse gore o ile go raya mmaagwe a re ke eng se se mo kganetseng go ya losong.

Ga senoga mo tlhologanyong ya gagwe. A gakologelwa gore ga a ise a bone bagaabo 'lekgarebe'. Nako nngwe le nngwe fa a le jette nala, o ne a le fitlhela le le losi. A sa ise gope, gonne a ne a tsaya gore mokapelo o mmeela dinako tse ba tla iketlang ba le bosii. Go tla a ragaka lebati, o ne a feditse le maikutlo go itebaganya le batsadi ka mafega. A gakgamadiwa ke go tlhoka karabo mo bosigong jo bo kalo. A wela tsela.

A palelwa ke go bona leano la popota. Go rakanya matlho le mmaagwe e ya go nna mokgweleo. A theelela ka fa hoteleng. A batla tulonyana e lefitshwana. A emisa teng. A ya le mogopolo go fitlha a tshwarwa ke letsha.

A thantshiwa ke marang a letsatsi a tlhola ka letlhebaphefo la ka fa mojing. Tlala e mo gatlampolotse. A akanya go ya go tlathlela kgetsi. A swetsa ka go ya go dikologa pele kwa Temba. Maikaelelo e le gore, fa a ka mo fitlhela, a mo lobebe dintsi. A nna a mo tlhoka.

Fa a botsa baagisani, ba mmolelela gore mo ntlong eo go nna mosimane a le esi, le gore ke malatsi ba sa mmone. Ba tlhalosa fa batsadi ba gagwe ba sule mo kotsing ya terene, mme ba mo tlogela a le esi.

'Dikgang dingwe di buiwa go omanngwa, fela, motho ga a

tshwanela go wela ka bodiba, go ntse go na le ba ba ka mo tlhagang thuso." Ga bua mosadi mongwe wa moagisani, a kopana le ena mo mmileng.

Moripi a itegetsa tsebe. A ema go utlwa gore mosadi o mo tsholetse dife.

"A o ne o bua mma?"

"Ee."

"A o bua le nna mma?"

"Fa e le gore ga ke iphage dikoro mo mererong ya gago ngwanaaka."

"Nnyaya mma, bua ke reeditse."

"Nna ka re fa e le gore o mmatlala tlolo ya mothale mongwe, ga o kitla o mo kgona. Tlogela fela."

"Ke eng o rialo mma?"

"O raetse banna le makau a mantsi. Bangwe ba bolaane ba mo lwela, bangwe a ba jela madi ka botsweneka. Dikgetsi tsa mothale o, di paletse bamolao padipadi."

Ya ne e kete mosadi o ne a itse se se mo diragaletseng. A lemoga gore go jela banna madi ka botsweneka, e tshwanetse ya bo e le dikgetsi tse di tshwanang le ya gagwe. Ke eng mosadi yole a sa tlhalosa gore ka botsweneka jang? O rile o a mmotsolotsa, a dika a ganne go kgwa molalathageng.

A bona gore go tlathela kgetsi ya mothale o, ke go ijesa ditshogo ka batho. A tlogela. A ntsha lenaneo la tiro, go bona gore o theogela nako mang. "Ijo!" A goela kwa godimo e kete o tlhahlwe ke sengwe. A lemogile phoso e a e dirileng.

A itse a sa bolelelwa gore go fedile. E seng jaaka a itse mookame di wa bona. A supeditse bontsi tsela ka ntlha ya dipphoso tse di sa reng sepe. Mongwe le mongwe a setse a itse gore fa a ka romelwa kwa go De Wet, a lebele ka ga tiro. Ba setse ba mmitisa "Trap uit". A se na nako ya motho a ja dinaunau.

A tsena mo sejanageng. Boemong jwa go feta le tsela e e yang Ga-Rankuwa, a tshemoga ka ya Kgabalatsane. Pele a fitlha kwa moteng, ga tswa tselana, e tswela kwa letsogong la moja. A e sala morago.

A fitlha fa bontsi jwa dijanaga tse di utswitsweng bo tshubelwang gone. A kile a tla le tsala ya gagwe mo tulong e, go e batlisa sejanaga. Se sale se timela, mme mapodisi a sa kgone go se bona. A sutlhumetsa sa gagwe mo phatlheng e e neng e kete e tlogelletswe sona.

A akanya la bofelo: gore ditsala di ya go mo tsaya jang fa di utlwela, ka gobo kgang e sa lale? Mmaagwe ena o tla mo pota kae? Gore a ke ka go sa ye phitlhong ya ga malomaagwe, ke ka moo a mo

lebogang ka teng, morago ga kgodiso e ntle e a mo godisitseng ka yona? Tiro o ya go e bona kae e tla mo duelang sentle jaaka ya kwa setlamong sa BMW. A ikutlwa a imelega.

Fa malomaagwe a ka bo a sa ntsa a tshela, a mo diretse phoso e tona jaana, a ka bo a ya go kopa maitshwarelo. Jaanong di bekere.

Madi ona? O ntshitse madi a mantsi a re o kgabisa le go kgatlhisa moratiwa, ntekwane tsotlhe tse, o di direla selalome. Jaanong, ga go pelaelo gore motswedi o ile go kgala.

A fetsa mogopolo. A nona sejanaga ka setuki; ka kwa ntle le ka fa teng. A tshuba. Kgabo ya lakasela bogodimo jwa dimmitara di ka nna somamararo.

Batho ba tlhaga ba tabogile. Ga bo go fedile. Mmaagwe a itlho bogela ka go olela molora.

La Tlhaga . . .

E ne e tlhotse e le letsatsi le le mogote tota. Bontsi jwa batho bo tlhoise bo koame mo meriting. Bangwe ba rile ba a tisetša mo ditirong, ba bo ba ineela. Ba latela bontsi.

Ga tloga ga re phetsophetso! Pheswana e marutshwana ya tlhaga ntlheng ya Borwa. Ya oketsa lebelo ka bonya. Fale le fale ga utlwala go kgokgoetsega ga dilo; dikgamelo, ditshitšwana, dijana di pheuga mo di neng di tlogetšwe, mejako e itaagana ka maatla.

Lerole la tsoga. Matlapana a tlhaba methafu, mabogo le sefathego. Ba ba neng ba apotse bontlhabongwe, ba tsatsankega mebele. Ba apara.

Mosadimogolo a bo a nise le morwae le ngwetsi ka fa tlase ga setlhare. Ba itsapa go emelela. Ba solofela fa e tla feta. Tlwaelo e a wetsa.

Ba tsibosiwa ke fa go simolola go ntshofala. Fa ba leba kwa godimo, ba bona leru le lentšho le ba okame. Ba se tlhole ba re di itaya di re. Ba leba kwa ntlong. Ngwetsi ya felegetša mosadimogolo go ya kwa mokgotshwaneng wa gagwe. Ba tsena marothodi a a moka-wana a setse a ba dumedisitse. Ya re go mo fitlhiswa, ya boela kwa ntlong e kgolo.

"A o fitlhisitse mmê sentle kwa ntlwaneng ya gagwe?" Ga botsa Modiri.

"Ee ratu, o gorogile sentle."

"Le rona re sentse ka go nyatsa."

"Ee, re ne re tshwanetse. Gona a ke re go a tle go direge?"

"O a bua morwadia Mothupi."

Phefo ya utlwala e gakalela pele. Marulelo a simolola go ikuela mokgosi, moo go neng go sa tshwara sentle, masenke a kukega kga-betsakgabetsa. Matlho a setse a ganelela kwa marulelong. E kete motho o ka ikadietsa ka ona, go a disa ka mmele.

Modiri a utlwa a sa lokologe. A ya go tlhola mosadimogolo. Mokgotshwana wa gagwe o sa tlhole o kgodisa. Mothwa o setse o tsene ka maatla mo bojanneye le mo dikoteng ka botsona. Go sa bolo go rerwa gore o baakanngwe, mme nako le nako, go ntse go na le seipato. Leina le sa ya borelelelong; Modiri a rotha dinala, a le botshwaka le matepe. Ditiro tsa ga mosadimogolo.

E ne e rile monnamogolo Boitshwara a sa tshedile, a iwa ka natla go kgopolola mosimane yo. Ya re go twe mmangwana o tshwara thipa ka fa bogaleng, mmaBoitshwara a feteletsa. A direla morwa

wa bona legora le fa a ntse a bona diphoso tsa gagwe. Maiteko a monnamogolo a itaya sefioletse.

Dilo tsa ya masweng fa Modiri a tlogela mosadi yo a neng a mo nyetse. Motsing oo, ga sala go le gonye gore pelo ya monnamogolo e eme. A sulafala pelo phetelela fa a gopola bana ba morwae o ba tlogetšeng. Basimane fela, ba le bathano ka palo. A ne a tlhatswegile pelo gore morwae o tshegeditse sefane. Go se nako e e ka reng go tserwe kgang ka ga bana ba morwae, a bo a sa wetse tema ka go bua gore, le motsing a ikelang, o tla robala boroko. Ntekwane, o tla tsamaya ka pelo e lehuto.

"Ke rile ke tle go go tlhola mma."

"Hai, ngwanaaka, ga ke wele matswalo."

"Ka ntlha ya eng mma?"

"Ke reng ke tsenwa ke letshogo?"

"Nyaya mma, ke diitsuatsue fela, di tla feta."

"Wena o . . ."

Ga re bai! Phatshimo ya tlala ka ntlwana, ba bo ba kaloga matlho.

Kwa ntlong e kgolo, ngwetsi ya palelwa ke go itshoka. Ya latela mogatse. Ntekwane, mogatse le ena a bo a tswa ka mojako wa ntlwana go ya kwa go ena. Ba rakanela fa gare ga lelapa. Ba tla-mparelana.

Ya ne e kete kopano ya bona e bakile kgothano ya maru. Ga boa gape ga re gadi! Wa mosadi a re, monna, botshabelo ke wena. Seo sa tlhalosiwa ke go ikgomaretsa ga gagwe ka ena, moo a bileng a mo paledisa go sutu. Mmaloi! A inamolela ka go mo kuka.

O ne a sa ntse a inama go mmaya mo bolaong, fa go diragala gape. A mo phuaganya, boemong jwa go mmaya sentle.

Ba simolola go tsenwa ke tsebetsebe. Modiri a simolola go tlhaloganya go tshwenyega ga mosadimogolo. Le ena a lemogile fa mmaagwe a ne a sa tsamaelwe ke kung lefela.

Ka nako eo, ngwetsi ya bo e sa bolo go ikhurumetsa ka dikobo. Ba le babedi fela mo ntlong. Mo dingwageng tse nne tse ba di ntseng mmogo, go se na le fa e le thoro. Mogatse ena a sala a ntse ka marago mo bolaong. A nna a betile pelo fela. Monna o swa senku. A nyenyebetse fela, le mororo a tlopotse mmu ka marago.

Rwatlatlaa!

"Tjoo!" Mosadi a palelwa ke go itshoka. Modumo o mo kabile ditsebe.

"Ke eng Matlho! a le go dirile sengwe?" A botsa a mo khupolo la dikobo.

O ne a ise a arabe, fa a gopola mosadimogolo. Ya re a lebile go tswa, a tshwenngwa ke gore ga a utlwa karabo. A boa. Ya re a lebile mogatse, a utlwa e kete mosadimogolo o a bitsa. A retologa a ise a

mo kgome. Ya nna e ya kwa, boa koo! La bofelo a iphithela a eme fela. A sa itse gore a tshware kae, a lese kae.

Ga feta lobakanyana a jele kgakge. E kete o bona dinaledi. Fa a tla go gakologelwa mosadimogolo, a utlwa a sa nniisege. A se tlhole a senya nako.

O ne a sa ntse a re o tswala setswalo, fa leledi le tlala ka ntlwana. Ya re a sa ntse a akabetse, ga re gape, rwatlatla!

Lebati la thubagana. A bo a sa kgone go tlhaloganya gore a ke ena a le thubagantseng kgotsa jang. Ditsebe di sa ntse di kabilwe ke modumo. A bona e kete mokgotshwana wa ga mmaagwe o dikologa ka lebelo.

Kgabagare, mosadimogolo le ena a bona mothholo. O ne a ise a bone pono e ntseng jalo mo botshelong jothle jwa gagwe. A sa kgone go tlhaloganya gore a tse a di bonang ke nnete kgotsa ke dikakanyo fela.

Fa a itharabolgelwa, Modiri a tsena mo phaposing ya ga mosadimogolo. Go setse go fetile sebakanyana a ntse a akabaditse ke tiragalo ya go tseisa madiopo.

"Ao, Modiri ngwanaaka, o reng mo ditsuatsung tse?"

"Ke ne ke sa nniisege mma."

"Nna ke setse ke iketse. Yo o tshwanetsweng ke tlhokomelo ke mosadi wa gago."

"Nnyaya mma, nka se kgone go itlhokomolosa."

"Ee, go a utlwala, o tshwanetse go ntseela matsapa. Fela, nna ka re go botoka go tsamaya nna, go na le gore e re kwa morago ke tlhoke mmoloki."

"Ke eng o bua jalo mma?" A botsa ka lentse la motho a tshwenyegile.

Mmaagwe a tsosa sefatlhego. A tlhoma morwae matho, e bile a sa bonye.

"E kete rraago o ntlogeletse gore ke sale ke di bona."

"Ka eng mma?"

"Tiragalo ya gompieno e nkgakgamaditse tota. Ga ke sa ja diwe-lang."

"Tota le nna ke sa ntse ke tshogile mma."

Mosadimogolo a tswelela ka go mo tlhalosetsa ka ga tsothle tse di diragetseng ka nako ya modumo: molelo o motala o o tseneng ka maatla mme wa theoga le lebotana. A bua a tomotse matho, e kete o sa ntse a bona fa pele ga gagwe.

A supetsa morwae kwa lethabaphefong. "Bona jaaka o kakotse-garetene-oo-ya-lethabaphhefo."

Ya nna gona a bonang gore go diragetse eng. Go le mothalo o montsho mo leboteng go tswa kwa godimo ga lebotana go theogela

kwa tiase. Sesirotse sa lethabaphhefo se šwele bontlhabongwe, e bile se sa ntse se kuelela mosi. A se tima.

"A ke lona le le dirileng jaana mma?"

"Ke lona ngwanaaka."

"Ke tlhola ke utlwela ka ga lona, fa e le gompieno gona, ke iponetse ditiro tsa lona ka matho."

"Ga le senye ka mokgwa o le mongwe."

"Ehe!"

"Ee. Ka dipaka dingwe le ka..."

Ba utlwa ngwetsi e goa kwa ntlong e kgolo. A tswa a tabogile go ya go bona se se tshositseng mogatse. Ntekwane o thari. A ithaakanya le ena mo mojakong wa ntlwana.

"Mathodi, ke eng?" A botsa a setse a mo phuthetse ka mabogo.

"Se tlhole o senya nako Modiri. A re ye. Go a šwa kwa ntlong."

"He!"

"Go tletse mosi fela gothle mo ntlong."

A se tlhole a re mmê o rile. A kgaphela mokapelo kwa thoko. A leba kwa nkgong ya metsi. A sa tlhole a rekegela kgang ya go re metsi ga a tshwarwe mo dikgadimeng. A tepunya mo nkgong ka setompetsa. A bona fa go ya go tompetsa kwa sedibeng go tla mo jela nako.

Mosi o ne o setse o sutlhelela kwa ntle ga ntlo fa a bula mojako. Ntlo yothle e rile thi! A ema lobakanyana. A sa kgone go bona mo go šwang. La bofelo a bona gore a thimotse metsi ka seatla, a ithoma a ka kgona go thibosa mosi. Matsapa a lefela.

A petleka mojako. A apaapa le lebota go utlwa moo go leng nathabaphhefo. Le ona a bula thata. A gothlola, a ethimola, e bile a setse a longwa ke mala. A lemoga gore fa a sa tswelwa kwa ntle, o tla selwa a rapame.

A ya go ema le mogatse le mosadimogolo. Le bona ba tiile go iponelela ka a bona. Mmaagwe e bile a lebetse gore ke motho wa diragalo.

"Ga ke bolo go go bitsa gore o tswa mo mosing."

"Ga ke a go utlwa Mathodi. Ke ne ke kabegile gothle fela."

"Mosi o kotsi Modiri, o se tlhole o o nyatsa. O ka go tseela ruri."

"Foo o a bua Mathodi ngwanaaka. Tota mosi o o kotsi thata ke wa mofuta o. O agela mo mafatlheng, mme o fetse o feditse botshe-lo jwa motho."

"Le nna ke utlwile ke kgamega. Ka lemoga gore dilo di pedi; ke go fenywa mosi, kgotsa ona o fedisa nna. Ke fa ke tla kgaogana le ona."

Ba bona e kete o a bepa. Modiri a ya go ga metsi a mangwe gape. A tla le lefeelo gore a tle a thimotse sentle.

A simolola a sa le fa mojako. A semelela go fitlha kwa phaposing ya bona ya borobalo. Go itshupa sentle gore bothata jo bogolo bo larile teng. A kgona go bula letlhabaphelo.

Ya ne e kete o o gakaditse. Phefo e neng e tsena ka letlhabaphelo, ya o bodulela ka bontsi mo mathong a gagwe. A timelelwa ke mojako. A tobea le phaposi yothe a batla. A ne a ke a thula bolao, boboe jwa diaparo, diipone le sengwe le sengwe fela mo phaposing. La bofelo a lemoga gore ngwana yo o sa lele, o swela tharing. A ikopela mokgosi.

Matlhodi a mmitsa a le kwa mojakong o o kwa ntle. A phopholela ntlheng ya kwa lentse le tswang gone. A phologa.

Mogatse a mo tshegetsa go fitlha kwa go mosadimogolo, yo o neng a sala a eme mophane foo, fa tsothe tse, di ntse di diragala. Le marothodi a a neng a ntse a wa ka sewelo, a sa a utlwe.

Modiri a bo a kgobegile marapo. A sa tlhole a kgona go ema a sa itshegetsa ka sepe. Mogatse a mo nenegetsa gore a nne ka marago. A tloga a mo kanamisa. Dintlo jaanong ba di kakoba tsothe. Ba sweditse gore, se se ba tlhagelang, se ba fitlhele ba le mo mpaananeng.

"Mosi jaanong o mo tsene thata mma."
Mmatsalaagwe a dumela ka tlhogo, mafoko a eme mo kgokgotsong. A sa kgone go tswela kwa ntle. Le keledi e neng e elela mo lerameng, e kete ga a e utlwe. A lebile morwae a lalaane jaaka se-repa.

Ga feta nakonyana go se na yo o buisang yo mongwe. Kooteng mongwe le mongwe a ile le dikakanyo. Morago, mosadimogolo a kgona go gatelela maikutlo. Ya re a tswa molomo a re, "Banaaka a re se itshwenyeng ka lefela."

"A wa re go tlogelwe fela mma?"

"Ga go se se ka dirwang Matlhodi ngwanaaka."

"E seng gore re ikuele mokgosi, batho ba tle go re thusa mma?"
"Ngwanaaka, ga o tlhologanye. Tse, ga se tsa Modimo, ke tsa batho. Ga se gore baagisani ba rona ga ba bone gore re mo kotising, ba bona sentle fela. Mme, se se ba khunneng maoto le ditlhaloganyo ga re se itse."

Ga boela ga nna tidimalo. Dikakanyo tse di mafaratlhatlha di taboga le monagano wa mongwe le mongwe wa bona. Ba a ne ba ke ba itewa tsebe ke go gotlholo le go ethimola kgabetsakgabetsa ga ga Modiri.

A tloga a itharabolgelwa. Ba sa tlhole ba gopola gore ba ntse lobaka lo lo kana kang foo. Ba leba kwa ntlwaneng ya mosadimogolo. Ka tsa kwa ntlong e kgolo, ba latlhetse seditse.

"A mme re lesa ntle e šwa re e lebile." A bua a leba kwa mojako.

"Modiri, tlogela ntle eo. Botshelo jwa gago bo bothokwa go e

gaisa. Nna ka re lese fela, badiri ba tiro e, ba e wetse re sa tshwenyane le bona."

"Gona fa e ka nna gore ke le tlhago?"

"Fa ne e le le tlhago, le ka bo le dirile mme la feta. Jaanong le, le itshupa gore le sa ntse le le teng mo ntlong. Ke jaaka ke re lese fela, le dire tiro ya lona le fetse."

"E seng gore mongwe wa boraitse a bidiwe?"

"Matlhodi ngwanaaka, seo le sona ga se kitla se re tswela moso-la ka gope. O ka tshokane o biditse mong wa lona. Fa go le jalo, a mme wa re a ka nna le thuso?"

Foo o a bua mma." Matlhodi le mogatse ba buela gongwe.

Ba bona marang a letsatsi a sutlhelela ka sesiro. Modiri a tswela kwa ntle. Fa a leba loapi, a fitlhele e kete ga go ise go thibe-maru le ka mothapo. A ithaganelela kwa ntlong e kgolo.

Fa a tsena ka phaposi ya borobalo, a akabala. A sala a eme mophane, a itshwere dinoka. A sa dumele se matlho a gagwe a se mmontshang. Mo bolaong jwa bona go setse mathale a se e kileng ya bo e le materase. Dikobo le dialo tse dingwe tsa bolao, le tsona di fetogile mmotwana wa molora. Se se mo gagamaditseng go feta, ke fa dilo tse dingwe mo phaposing eo tsona di sa amega.

A kopana le bona a sa ntse a re o a retologa, o ya go ba bitsa. A ba supetsa ka seatla se se bulegileng kwa ntle ga lefoko. E le fa motho a re, le a iponela le lona.

"Ke ithaya ke re ga go sa setse sepe mo phaposing ya rona." Ga bua Matlhodi; a tla a lebile phaposi ya bona, a ise a bone se Modiri o se ba supetsang.

"Go šwele bolao fela."

"A wa re bolao fela Modiri?" A botsa a setse a tsene mo go yona.

E kete ga a dumele se matlho a se mmontshang.

"Jaanong tse dingwe tse di falotse jang mo mosing o montsintsi ole?" Ya nna mosadimogolo, a tswa molomo. A ne a sale a ema fa mojako a itshwere dinoka. Go se lefoko lepe le le tswang ka molomo wa gagwe.

"Le nna ke gagametse mma." Modiri a bua a sa buse matlho kwa bolaong.

"A o a dumela jaanong fa ke re le ga se la Modimo?"

"O boletse mma. Jaanong re dirang?"

"A re ithoboge Modimo o tla re atholela modiri wa dilo tse."

"E seng bonolo jalo mma."

"Wena o bona re tshwanetse go dira eng Matlhodi, fa o re e seng bonolo jalo?"

Ba lebana mo dithakeng tsa matlho. Go ka twe ba bua ka matlho.

Ba tloga ba gadima Modiri. E kete ba re monna re tlhage thuso, rona

basadi re reteletswe. Le ena a bo a tlaletse. A tshwaritswe kga-
ke ke tshobotsi ya ga rraagwe e tsepame mo ponong ya gagwe.
A ga go ramarapo yo o ka tlang go re thusa?" Ya nna Mathodi,
a boletsa potso ya go sa le gale. Mo go ena go se leano lepe gape le
le ka dirwang go rarabolola bothata jwa bona, fa e se go ikopanya
le ngaka nngwe gore e iteye tlhabana.

"Ngwanaka, ga ke a lebala setso sa rona. Ke mpa ke nyemisiwa
mooko ke selo se le sengwe."

"O nyemisiwa ke eng mooko nna?" Modiri a tsena mo kga-
nnyeng a ne a sa bolo go didimala, a lebeletse fela ka matho.

"Banaka, batho ga ba sa na botshepegi. Jaaka ke setse ke le
boletse, dingaka ga di sa dira tiro ya tsona go ya ka ditaelo tsa
badimo. Bontsi ke jo bo rekiwang ka madi go sulafatsa matshele a
batho. Ka jalo, o ka tshokane o re o ya kwa ngakeng, ntekwane o
ikisa ka setotswana kwa modiring wa dilo."

"Ja, tota foo o bua boammaruri mma. Dingaka di lemogile go ja
ka go thulanya batho ka ditlhago." Ga akgela Modiri.

"Jaanong go ka dirwang?" Mathodi a utlwala a sa we pelo. A sa
dumele mo go reng go tlogelwe fela.

"Morago ga go ya kwa le kwa ka dikakanyo, Modiri a swetsa go
ena senna. O lemogile gore go mo maruding a gagwe go sireletsa
lelapa la gaabo. E sa thole e le wa ka gale, yo o neng a emela
tshwetso ya ga mmaagwe, a bo a e latela fela kwa ntle ga dipotso.
Go ka twe ke gona a lemogang maikarabelo a a mo tshwanetseng
jaaka monna."

"Mma le wena Mathodi; ke bona gore ke tsewe kgakala. Le nna,
fela jaaka Mathodi; ga ke bone gore go siame go tlogela fela.
Tiragalo e, e tshwanetse go bonegwa, e se re gongwe la ipoa kgatsu
mo isagong."

"Ebu, kana ga twe phala e se nang phalana lesilo. Le ka tswa le
le mo nneteng banaaka. Leka ka mo o ka kgonang Modiri."

La Lamatshato le ne le ntsha nko, fa a tshwara bese a welawela.
A pota Botswana ka kwa Bophirima. A ba utlwetse ntheng eo.
Bomankge tota, ba e reng fa go twe ke bo-komang-ka-nna, e bo e se
fela go babatsa khudu e se na magopelo. Motho wa teng fa a rile le
ka se go tlhabele, o mpe o laele ruri. Ka tlhago ga ba letshwenyo,
mme, fa o ka tlhabakiwa ke mpa wa ba kgotlha ba ituletse, o tla
bona boswele jo o iseng o kopane nabo mo botshelong.

A eta a botsa, a bo a goroga. A iphitlhela a eme fa thoko ga mo-
nnamogolo a mumo mo lethekeng. A sa itse gore o tsweletse kae.
A ithalosa. A amogelwa.

Ba tsena mo mogwaafatsheng o go direlwanng mo go ona. Mo-
rwadi-wa-dithabelo a mo eteletse pele. A sa fetse go itsholela go

apara sutu. A gogobisiwa ke motho fa fatshe, a bo a utlwa mangole
a opa. E re fa a re o tlhophologa, a thule dikota tsa marulelo ka
tlhogo. Boleele mo bo sa batlegeng.

Ba feta ba iphara mo phateng mo sekhutlwaneng se se kwa
motsheo. A iphitlhela a lebane le kadija, ditetswana tse e keteng tsa
phoko, di le ditshweutshweu. Seemo e le sona sa yo o thagang a mo
setse morago. A gakgamala gore o ntse leng foo, gonne a ne a sa
mmona fa a supediwa phate. A swetsa ka go re gongwe o ne a le mo
maibing.

Yo o tswag go mo tsaya a bapa nae. Tiro ya simolola. Morwadi-
wa-dithabelo a dira gape jaaka mofetoleledi.

A tlhalosediswa gothe. A lemosiwa jaaka rraagwe a tlhomolotse
motheo wa motse pele a ikela, e le ka nthla ya kutlobothoko. Ka go
dira jalo, a bulela dira go ka iirela boithatelo. Le gore go
itshwareletsa thata ka mosese wa ga mmaagwe e le ngwana wa
mosimane, ke gona go neng go khuma rraagwe pelo go fetisisa,
gonne ke gona go neng go mo apeisa pherere. A bolelelwa jaaka a
tshwanetse go tlhaba pholo e tona go okobatsa bogale jwa ga rraa-
gwe. A tshwanetse gape go ya go tsaya bana ba a ba latlhileng.

A boa a tshotse losamutlhana. Lona e le lwa go bakisa badiri ba
diaba tsa maloba. A lo bontsha mmaagwe le mogatse, a bo a ba
tlhalosetsa gotlhe go go tshwanetseng go dirwa. A dira jaaka a
laetswe.

Beke e latelang e ne e ise e fele, fa a bona se a neng a se solofetse.
Dintlo tsa batho tsa phephetha rokgorokgo. Ba sala ba itshopere. Le
boile ka bogale o feta jaaka le dirile kwa le neng le romulwe go
senya. Ya nna mahumapelo a nthla a mofuta oo go bonwa mo Ga-
khunwana.

Bontlabongwe jwa mathata bo be bo rarabologile. Fela, ka-
tlhogo e le bo bo setseng. E le tlhaloso e a e timileng mmaagwe le
mosadi wa gagwe. Ee, pholo yona o ne a ka kokotletsa go e reka,
mme, ya bana yona, e le e e thata jaaka lentsewe. A swetsa go swa ka
lehumelo.

Sesolli

"A o setse o mmone?"

"Le nna ke ne ke sa ntse ke batla go go botsa gore a o setse o mmone?"

Ka lemoga ka karabo ya gagwe gore ga re ise re mo fete. A bo a setse a sule ka ditshego, e bile a ntse a mphopholaphophola legetla.

"Ka re wena ruri!" A bua a ntse a hupetswe ke ditshego.

Ka bo ke setse ke itse gore o lebisitse kae fa a rialo. Le nna ka bua ke setse ke hupetswe ke ditshego. "Wena o itebalela kae Lerato? Re a tshwana."

"Nna ke botoka mo go wena Katlego."

"Le go ka, re tshwana fela. Gongwe e bile ke nna ke leng botoka mo go wena."

Ra ya ka ditshego. Mo go nna e se setshego fela, e le netefaletso. Gongwe le mo go ena ga bo go ntse jalo. Ga ke itse!

Re setse re lemogile mokgwa o. Go akanya ka ga selo se le sengwe mo mabakeng a mantisi; e re mongwe a baya maikutlo tsa tsing, e bo e le gore yo mongwe le ena o ntse a tshotse. Ka dinako dingwe re buela selo se le sengwe gongwe. E re go nna jalo, re jane ditshego. E le boitumelo jwa kgolagano e e feletseng. E kete ke ya mawelana a lee le le lengwe.

Re ne re sa ntse re ile le dikakanyo tse, fa a re: "E kete ke ena yole." A bua a ntshupetsa kwa pejana mo leutung.

E ne e le sebakanyana letsatsi le bileditse bana ba lona marobalong. Motho o sa tlhole o bonela kgakala. E le nako e reng motho o batla diruiwa, o bo o tshwanelwa ke go inama gore o bone sentle, fa o ka tshokane o bone lesedinyana kwa pele ga gago. Bogosegolo fa o lebile kwa letsatsi le sa tswang go phirima teng.

"Ke ena." Ka mo netefaletsa fa re ntse re atamela.

"Tota." Tikologo eo re setse re e bitsa ya gagwe. Mo sekgaleng sa dikilomitara di ka nna pedi go ya go di le tharo, go se ka mokgwa mongwe.

Ga ke itse gore a baagi ba motse wa Tladi le wa Mocheko ba itse ka ga motho yo. Aiyo! Ka re motho? A ke re moragonyana jaana e ne e sa tlhole e le motho, e le noga? Gongwe selo se se bonwa ka dipopego tse di sa tshwaneng. Fela sona, se teng magareng a metse e mebedi e.

Ka gale a tsamaela ka fa ntlheng e le nngwe ya tselo. Molemeng. Nako le yona e le nngwe, e e setseng e kailwe. Re setse re itse gore

fa re ka feta pele kgotsa morago ga yona, ga re kitla re mmona. "A wa re tota ga o mo itse motho yo?" Ka botsa ke fokotsa lobelo. "Le e seng."

"Sebopego sona ga o se gopolele go nna sa mongwe yo o kileng wa mo gaodisa mo tikologong ya lona?"

"Le e seng." A araba ka mokgwa o le mongwe.

Ra retologa go leka gape go mmona mo matlhong fa re mo kgabaganya. Ra itaya phemphetherethe jaaka gale.

Re sa tlhole re mmoifa. E se jaaka mo malatsing a ntsha re simolola go mmona. E ne tla re ntse ke kgweetsa, ke bo ke utlwa moka-pelo a setse a ingaparela ka nna. Ka bo ke tshaloganya. Le nna e le go betelela pelo fela. Ke lwa ka natla go tiisa letswalo. Mo loratong lo lošwa!

Ka nako eo, e ne e ka nna dikgwedi di le thataro re weditse mafoko. Ke tshaba gore o ka tloga a ithoma a file lemphu pelo ya gagwe. Ka fokotsa leishogo ka go mo apaapa moriri o o boletšana. A wa re ne nka mo letla go ntswa diatleng ka ntsha ya boruthwe?

Motho wa dikgakgamatso. Monna fela yo moleelelele. A eta a sikere kgetsana e tshetha jaana. Fa o itse mofuta wa tse di dirisiwang ke bapagani ba dithaba. Re mo fetile foo ka malatsi a mantisi, fela sefatlhego sa gagwe sona re sa se itse. Nako nngwe le nngwe, a bo a ya ntlheng e re yang teng. Botlhaba kgotisa bowelatsatsi. Mo tikologong e le nngwe.

Re ne re ithomile re ka e dira kgang ya rona re le babedi, fela ga retela. Go tlhokega gore re botse mongwe go re tlhalosetsa dikgakgamatso tsa monna yo moleele. Ka letsatsi le lengwe ra bolelela rraagwe Lerato. Ra mo tlhalosetsa tsothe tse re di lemogileng ka ga motho wa rona.

"Ke bona gore motho yo le buang ka ga gagwe ke sesolli."

"Sesolli ke eng rra?" Ra boletsa gongwe. Le nna ke setse ke phuthologa go mmutsa rra, le mororo e le lekgetlo la bobedi ke ja nala. Kooteng, le ena e se motho wa ditlokotloko fa boitsholo bo mo itumedisa. Ke feditse maikutlo, go se na gore ke tla tlhola ke batlela pele.

"Sesolli ke motho yo o tlhokafetseng a belaela sengwe mo lefatsheng. Jaanong, o tsoaga kwa mabitleng, mme a kailekaile mo lefatsheng. Gongwe tsholofelo e le gore o tla kgona go bona se a se belaelang."

Ka iphithela ke tlhakane tlhogo. Ke sa ise gore pharologanyo ke efe magareng ga sesolli le sepoko. Mo tlhalosong ya ga rre, ke sa kgone go bona pharologano sentle. Le gona, ke sa itse gore o tla ntsaya jang, fa ke ntse ke mmotsolotsa. Kana, e le moila gore ke bo ke setse ke tlotla le ena, bagaetsho ba ise ba tle go dumedisa. Go ka tweng!

Ka fetsa ka go ipolelela gore, fa e le tloimolao ke e dirile, a ke mpe ke fetse se ke se simolotseng. Ka botsa potso, go tthalosediwana pharologano.

"Sesolli se farologana le sepoko gonne sona se bonala kgabetsa-kgabetsa go feta sepoko. Go le gantsi, sepoko se bonala bosigo fa sesolli sona se ebela nako nngwe le nngwe; e bile, sesolli se tlhagelela ka gale se le mo sebopegong sa motho, fa sepoko se ka iphetola dilo tse di farologaneng."

Ya ne e kete go rile sa! mo tthaloganyong ya me. Ka itlhomama ke tthaloganyana pharologano sentle...

Ka letsatsi lengwe ga fetoga. Ya re re atamela lefelo la ka gale, ra bona noga. Lebolobolo. Fela jaaka monna wa rona, le rapaletse ka fa molemeng wa tselo. Le ya ntlheng e re yang go yona.

Ka fokotsa lobelo gore re bone se se diragalang. La tloga la tsena mo tseleng le kgabaganya, la bo le ema. Ka atametsa sejanaga ka iketlo. Ka letsa phala; e le maiteko fela a motho a tlaletswe. Ga palega.

Ka emisa. Ra gadimana; re akabetse. Ra botsana dipotso ka matlho. Fa e le go tswela kwa ntle gona, nnyaya. Botlhe re tshaba go ipofa. Re setse re itsane sentle gore ga go yo o bayang noga sebetse. Ga direga dikgagamato. Noga ya bo e nyeletse. Go se ope wa rona yo o e boneng fa e tsamaya.

"E kae?" Ga botsa Lerato.

"Le nna ke ne ke sa ntse ke batla go go botsa gore e kae."

"Ao Katlego, o bua nnete fa o re ga o a e bona?"

"Nnete yotlhe fela Lerato. Wena?"

"Le nna ke tuisitse fa ke bua gore ga ke a e bona fa e tsamaya."

Ra ema ditlhogo. Re ne re ntse re lebile ntlheng ya teng ka dinako tsothle. Re tomotse matho go ela tlhoko se e ikaeletseng go se dira. Go tla e nyelela mo matlhong a rona re sa e bona, ga re akabatsa.

Ka ragosa sejanaga. Ya re se feta fa e neng e eme teng, maotwana a bo e pa lefatsho. Re tsenwe ke letshogo. Go se na gore re ka boela morago. E le letsatsi le le botlhokwa thata mo go rona. Motsing ke neng ke ya go itsise batsadi wa pelo. Le ena a fisega go kgabaganya letsibogo le.

Re ne re fetsa go ja, fa ke phunya kgang ya ditiragalo tsa letsatsi leo. Ka tswelela go tthalosa le tsothle tse di diragetseng mo nakong e e fetileng.

"Ga ke na kitso e e tletseng Katlego." Ga araba re ke sena go mmutsa potso. "Fela, le nna ke kile ka utlwela ka ga disolli, le fa ke ise ke di bone."

"Pharologano ke efe magareng ga sesolli le sepoki rra?" Le ena ka mmutsa potso e ke e boditseng rraagwe Lerato.

A re neela tthaloso e re e utlwieng mo malobeng. Le ena, a

gatelela gore ga twe sesolli, ka gale, se tlhagelela se le mo sebopegong sa motho. Sebe sa phiri ke gore ga o kitla o bona sefatlhego sa motho yoo, le fa e le ona mothala wa gagwe tota.

"Mo malatsing a a fetileng re ne ra bona motho. E le monna yo molelelele jaana wa kgetsana mo mokwatlang."

"A le file mokwatla a ke re?"

"Ee rra."

"Ga twe se dira jalo sesolli ka gale."

"Lebaka ke lefe rra?"

"Ngwanaaka, go itse magodimo. Ga go yo o kileng a kgona go tthalosa gore ke goreng se dira jalo."

Botlhe ra didimala sebakanyana. Kooteng mongwe le mongwe a ile le dikakanyo. Ka gaodisa leitlho la mme le ntse le wela mo go Lerato kgabetsakgabetsa.

Lerato le ena a itshupa fa a se mo go e re e tshwereng. A iphutlile! E kete ga se ena wa gale, wa ditshegwana le metsamekwane.

"Go raya gore sa gompieno e ne e se sona." Ka tshwaela, go kgao-tsa tidimalo.

"Sona se ntse jang?" Ga botsa rre.

"Gompieno re bone noga."

"Nnyaya, seo ga se sesolli. Kana noga o ka e wela gongwe le gongwe fela. Seo ga se tshwenye."

Ka tshwanelwa ke go tthalosa gore ke go reng noga ya letsatsi leo e re gaggamaditse.

"Noga go le gantsi e bega lesego fa e bonwa ke baratani ba le mmogo. Gongwe o re itsise Lerato jaana, moeng a setse a le mo tseleng." Ga ikutlwatsa mme, yo mo nakong yotlhe a neng a didimetse, a nnete go ja nku meno.

Lerato a nkgwatha ka sejabana a se fitlhule. Ka se ke ka mo isa gope.

"Mme o raya jang?"

Botlhe ba swa ka ditshego. Ka gaggamadiwa ke go utlwa Lerato le ena a tshega.

"Ke tla go bolelela fa nako e fitlhule, gore ke ne ke kaya eng." Mme a bua a ntse a hupetswe ke ditshego. Ntekwane, o se tsosa gape mo go ba bangwe.

"Nnaare le ne le ntshegang Lerato?" Ka botsa re sena go tsena mo dikobong. Ka bo ke se thibolotse gape mo go ena. Ka tswa dulong. Ka neela badimo go kokona.

Mo letsatsing le le latelang ra tloga ka nako ya tlwaelo. Mai-kaelelo e le go bona gore tsatsing leo go tla tlhagelela eng.

Ya nna noga gape. E ya ntlheng ya kwa re yang. Ka fa molemeng. Ya tloga ya ema, e kgabagantse tsela. Morago ya nyelela fela jaaka e dirile la ntsha.

Ra tswelera pele ka loeto. Ga simolola Lerato ka setshego. Ke rile ke itlhaba ngololo, ka bo ka fetsa ke ile nae motlhaje. Letshego le se teng mo letsatsing leo.

Kgang ya disolli le dipoko ya ntlhoba boroko. Ka tswelera ka go bapala kitso mo bathong ba ke neng ke itlhome ba ka ntlhalosetsa go ya pele. Mo gongwe ga tlhokafala kitso gotlhelele, fa mo go ba bangwe karabo e nise e le nngwe.

Go ne go fefile sebaka sa kgwedi fa re tsaya loeto gape go ya gae. E le thata la dipatlisiso. Re batla go bona gore mo letsatsing leo go tla tlhagelela eng. Ga tlhagelela noga gape.

"A ga go tse sesolli se tlhagelela ka sebopego sa motho ka gale?"

"Ee, ba a rialo." Ga araba Lerato, a batla a ntsena ganong. E kete o ne a nise a itse gore ke tlite go mmoitsa potso ya mothale oo.

"Jaanong ke eng malatsi a go tlhagelela lebolobolo le?"

"Le nna ke a gakgamala jaanong."

"A le atametse nako?"

A keketega ka ditshego go utlwa ke bua jalo. Ya re a kgona go itshwara a re, "Wena o tshwenya mmê. Ke ile go mmolelela."

"Ga ke mo tshwenye Lerato. A ke re ke ena a rileng o tla ntlhalosetsa ka ga lesego le le tliswang ke noga, fa nako e fithule?"

Ra swa ka ditshego. Nna ke paputla mo lefifing. Kooteng, ena a tshaga ka kitso.

"E seng gore lebolobolo le ke sepoko?"

"Le lona le tsamaya golo go le gongwe le sesolli?" A araba potso ka potso.

"E seng gore ke ditoiwa?"

"Isona di ka bo di re ama ka mokgwa mongwe. Di re lwatsa kgotsa go re kgoreletsa ka mokgwa mongwe fela. Jaanong tse, re di bona fela, ga di re tlhagisetse kotsi."

"Ke a go utlwa Lerato. Jaanong go diregang tota?"

"Le nna ke a gakiwa."

Ya nna katlathogo. A selo se sepoko kana sesolli? Fa e le sesolli; tlhang jaanong e le noga, e tswa go tse sona ka gale se tlhagelela se le mo sebopegong sa motho? Ke eng gona noga e nna lebolobolo fela. Go tsamaya mo tikologong e le nngwe ka dinako tse di tshwanang gona? Kgang ke eo baitseanape.

Dilo tsa ona

Dingaka, baoki le badiri ba bangwe ba sala ba eme maruotlotlo. Motho o ka re bookelo jothle jwa Kalafong bo eme ka dinao. Ba mo lebile kwa ntle ga lefoko.

A tsamaya a gasaganya matsogo, a ragaka sengwe le sengwe se se leng fa pele ga gagwe, jaaka motho a ja ditlhare ka meno. Ba ba neng ba tshwanetse go kopana le ena mo setupung, ba mo thibogela. A eta a latlhaganya dimotididi le maungo a a neng a a reketse mokapelo. A kgwa manxa monna wa Mokwena.

Batho ba mo sala morago ka matlho. Fa a tikela, ba tlhagelela gore ba bone kgato nngwe le nngwe e e tsayang. Boemong jwa go fologa sentle ka direpudi, a tlola, a ya go tlhoma fa fatshe. E re moo tselana e potologang teng a tlhabanyetse fela mo bojannye. A bo a ya go tswa ka kgoro e e tswelang kwa dinamelweng.

Ya re le mororo a tshotse thekethe ya bese, a e felela pelo. A ineelela thekisi. Dilo a di direla mo maibing. Tlhaloganyo e tobekane. Le fa a tsamayang teng a sa ipone. Tlhogo e duma ditshipi.

Fa thekisi e sena go wela tsela, badiri ba bookelo ba boela ditirong tsa bona. Ba bone se e neng e le nngwe ya ditragalo tse ba neng ba solofetse gore di tla diragala, fa mokapelo a bone ka a gagwe. Go tla ba mmona a tswa mo bookelong a thantsetse, ya se ka ya nna dikgagamatso mo go bona.

E ne e rile fa a sena go tlhaga, bookelo jothle jwa tla la modumo. E le lona tota le feleletse. A le mo molomong wa mongwe le mongwe. Morago a tlwaelega, a gakgamaletwa fela ke ba ba neng ba simolola go mmona.

E le ka nako e mokgwa o, o neng o ise o tlaletlale mo bathong, bogolosegolo ba kwa magaeng. Batho ba teng ba ya teropong ka sewelo. Motho fa a tshokane a gapeletsegile go ya teropong, e le go ya a bo a boa. Ba ikutlwa ba le kwa ga mothakga fa ba le mo magaeng a bona.

Ba setlamo sa dibese le bona e kete ba lemogile mokgwa o. Ba dira gore go nne le bese e e tsayang batho mo mosong go ya teropong, mme e re mo maitsiboeng e ba buse. Baagi ba e bitsa 'mmasekhambeke', e le phetolelo le kopanyo ya mafoko a Sekgoa. Go se ka mokgwa o mongwe.

Phorothlwane ya bo e le mongwe wa metse ya bofelo go itlhaganelela dilo tsa sešweng. Le kwa teng, 'mmasekhambeke' a dira fela jaaka mo metseng e mengwe e e tshwanang le ona. Kwa ntle ga

lebaka le le popota, go se na gore motho o iphetlha a re o ya teropong. Bontsi Tshwane ba e utlwela mo phefong.

Ditiro ka nosi, a ise a ye teropong fa a sale a belegwa. Go sa nna le lebaka lepe le a neng a ka itshwarelela ka lona gore a tle a letlelelwe go ya teropong. Kraagwe a le bogale, a sa rate dilo tsa mathathai. Ya nna matla-ka-maleo mo go mokapelo, a mo fitlhela e le le letala lekgela...

"Rona re felela fa *my bla*. Kgante wena o ya kae?"

A tsiboga. Boemong jwa go araba potso, a tsakatsa mathlo e kete ke motho a utswitse. A tloga a itharabologelwa, a leba kwa le kwa go bona fa ba leng teng.

"Ntekwane re mo kae?" A botsa a ntse a bona. E le tulo e a e itseng sentle.

"Mo 'Prislone' *my bla*." Mokgweetsi a araba, a utlwala a fela pelo.

A fologa, go tla go dia mokgweetsi. A ne a tshwanetse a bo a fologile kwa Marabastad, go tshwara dinamelwa tse di yang kwa ga gabo. Fela, ka ntlha ya tlhologanyo go ya mafisa, a se ka a lemoga fa e feta ka ena. A bo a sala a le esi mo thekising.

E ne e rile a tsena mo thekising, a bo a ya le dikakanyo. A gakologelwa go tloga motsing a neng a ipua bontle mo go Ditiro. Lekgarebe le lentle tota e bile le na le maitseo. Mme, e le sekwere!

A iketlela lona. A utlwetse e bile a itse gore ga le beye dilo tsa go nna jalo sebetse. Le ikanne go nna lekgela le letala go ya go ile. Le setse le sweditse go ya kwa diagelong tsa Maroma, koo le neng le itse fa tshireletso ya ba ba jaaka lona e netefaditswe. Fa e le borukhu bona, le bo tshabela setlhareng sa mmutlwa. Le kile la bona ditsala tsa lona di sotlega. La itshwarelela ka le le reng, bodiba ba go ja ngwana wa ga mmaagwe, e re o bo bona o bo sikologe.

Lekau la se ka la ipona tsapa go ja nala. Tota, go ne go ka se twe ke go ja nala, gone makau a nako eo a ne a sa phasumele fela mo malapeng a batho jaaka go dira a gompieno. Le ne le tshwanetse go ema mo lefelong le le neng le ka bona sentle kwa gaabo kgarebe. Le gale, ba gaabo lekgarebe ba ne ba sa tshwanela go lemoga molaledi yo. A kgona go mmona fela fa a ka ya nokeng kgotsa a ya go sela dikgonnyana.

Morago ga go boaboa makgetlo a se nang palo a iteka lesego, lekgarebe la fetola maikutlo. La mo utlwela bothoko. A simolola go jela mo mogopong o mosweu. Tlhaloganyo ya boa. Fa a lekanyetsa sek gala sa go boela Marabastad go tloga mo 'Prinsloo', a robega mooko. A tsena mo lebenkeleng le le gaufi go reka senotsididi. Tsholofelo e le gore se tla mo kokobetsa matswalo.

O ne a tswa mo lebenkeleng, fa a bona thekisi e ka mmusetsang kwa morago. A se tlhole a dikadika. A nna matsara, gore e se re

gongwe le yona ya feta ka ena.

A tshwara bese e e yang kwa ga gaabo. Go se na tlhōsho e nngwe kwa ntle ga 'mmasekhambeke'. Dithekisi e sa ntse e le tsa mo ditseropong fela. Go sa neng jalo, motho o tshwanetse go namela monwana.

Boemelo jwa bese bo le bongwe fela mo motseng. Ntlo ya gaabo Thato e le ya ntlha go tswa kwa mmileng wa dibese. Fa e le ga gabo lekgarebe, e le kwa garenyana ga motse. Banamedi bothle ba dibese, ba tshwanetse go feta gaufi le ntlo ya gaabo mothaka yo.

Bese ya goroga. A fologa pele ga ba bothle. Kwa ga gaabo ba mmona a feta a sololetse. A feta e kete ga a bone gore o tsamaya kae. A sa gadime le go gadima. Motsamao e se o ba o tlwaetseng.

Ya re a lebile kwa gaabo kgarebe, a ema. Mafofolo a go ya go kgaola kgolagano ka boena, a sa tlhole a mo totetse. A akanya lobakanyana. A tloga a boela morago. A fokoditse mosepele.

Mmaagwe lekgarebe a mmona a tla. Fa a utlwa a sa kokote, a emelela go tlhola gore o feletse kae. A mmona a setse a tlela kwa! A gakgamala, gone dikgoro o ne a di buletswa. Batsadi ba setse ba tile go bona lelapa.

"A mme o boela beseng gape?" Rraagwe a mo goeletsa, e le fa a bona a feta kgoro gape.

"Ijo!" A itharabologelwa. Tlhaloganyo e ne e sa ntse e ile kgakala.

A feta a gosomana mo seporeng se se neng se ntswe ke mmaagwe. A dumedisa ka bokhuishwane. Metlae ya gale e nyeletse.

"Thato, mnaare go rileng gompieno?" A botsa a mo tlhomile mathlo.

Ga feta lobakanyana pele a re: "Rra, tota ga ke itse gore ke simolole ka go reng. Fela, kgang yona e teng, e bile e kgolo go gaisa thaba."

Ka nako eo, mmaagwe a tswelela a tshotse tee. A dumedisa morwae a ntse a ba tshelela. Jaaka mmangwana, le ena a setse a lemogile gore go kgekgenene ya kgang. A ise a bone morwae a robegile mooko jalo.

Ya ne e kete tee e mo thobile matsadi. A kgona go tlhalosetsa batsadi ba gagwe ka ga dikgakgamatso tse a tswang go di bona kwa sepetlele. A ruma ka go tlhalosa fa a feditse kamaano ya gagwe le mokapelo fedifedi.

"A o ke o iketle Thato." Rraagwe a leka go mo kgothatsa, a sena go ba tlhothorela kgetsi. "Gongwe o ithaganela dilo. Batlisisa pele."

"Ee, tota. Kana ngwana fa a sa ntse a le monnye o a akisa. O ka ithaya wa re o mmona a le jaana, ntekwane a tle a fetoga gothelele fa a ntse a gola. Le nna, fela jaaka rraago, ka re o se ke wa ithaganela go tsaya kgato e ka tsogang e go dubisa thankga."

Ba ithaya ba re ba mo ritibaditse maikutlo. E setse e le nakonyana a didimetse. E kete sefathlego sa gagwe se tla phuthologana. A setse a nwa komuki ya boraro.

"Kana kang e, ga se maithomo fela. Ke selo se ke se boneng ka matlho," A bua a fetsa go nwa tee.

"Ke rile ngwana o fetofetola mebala le dipopego fa a ntse a gola." Mmaagwe a ithaganela go latlhela tlhware legonyana, go leka go mo thiba go boela kwa kakanyong ya go tlogela.

"Ke boditse dingaka, mme tsa tlhalosa fa go ntse fela jalo. Seo ga se na go fetoga le fa a gola."

Kraagwe a bona gore a thibe di ise di bekere. "Ga re gane, fela ra re iketle go fitlhela dipattisiso tsotlhe di wediwa. E se re gongwe ka maphasusu, makgobedu a tsoga a sala nao."

"Rra, ga go dipattisiso tse di ka fetolang se ke se boneng." "Modimo o dira dilo ka moo Ona o ratang ka teng. Tse dingwe tsa tsona e nna dikgakgamatso mo go rona batho, gonne re sa di tlwaela." Ga bua mmaagwe, a okobaditse lentšwe.

"Nna mogatsaka, ka re re fe Thato nako, a lale a ikakanya. E tla re ka moso fa a boa tiring, ra ya go bona batsadi ba mosetsana. Kana gona, ya re bo tsholwa, ba bo bo fisa, mme e re ka moso bo tsoge bo fodile."

"Ga go nnete e fetang eo rraabo. Thato, le wena o a ikutlwela ka ditsebe se rraagwe a se buang."

Ga dumalanwa. Mongwe le mongwe wa bona a ya malaong ka mogopolo o o farafarweng ke dikakanyo. Go itshupa go tla nna thata ya lentšwe go rarabolola katlathogo e.

A tsoga a ya tiring jaaka gale. Go ka twe o ne a mpa a tlatsa fela palo ya bayatirong. A tlhola a dira ka tlhaloganyo e letobo. Dilo di wa mo diatleng a ntse a re o di tshwere sentle. A bo a batla go kgao-lwa ke mošhini letsogo. Ke fa a tla ya go ipega kwa go mookame-di. A lokololwa.

A fitlhela batsadi ba gagwe ba setse ba fela pelo. Le mororo a lokolotšwe ka nako, a diriwa ke go emela 'mmasekhambeké'. Le yona ya bo e le thari mo letsatsing leo.

"Ba ga Moteme, jaaka re tsogile re rometse molaetsa, ke rona bano." Ga akgela rraagwe lekau, ba sena go botsana matsogo.

Ga re tu! Ya ne e kete batho ba ile kgosing ka diferwana. Mongwe le mongwe a engwe ke mafoko mo kgokgotšong. Bagaabo lekga-rebe ba gakangamaditšwe ke go bo ba jetswe nala ka kitsiso e khutshwane jalo. Kooteng, ba gaabo lekau bona ba sa itse gore ba phunya tlhagala jang. Rangwaneatsona, yo o filweng tiro ya go itšise tsa ketelo ya bona, a nnetse go gogobisa matlho fa fatshe.

"Di iteyeng di lele ba ga Mokobi. Rona re reeditse." Ga ikutlwa-

tša malomaagwe lekgarebe.

Ya nna tshwaelo e e gapeletsang rangwaneagwe lekau go kgwa molalathageng. Le ena a lemoga gore go okaoka ga go thuse, dilo di eme ka ena.

"Ba ga Moteme, re tlile go le itsise gore ngwetsi ya rona e bofologile." Rangwane a simolola kang jalo. A tswelela ka go re: "O filwe ngwana wa mosimane."

"Mmallo, ke mafoko a a monate ao." Mmaagwe lekgarebe a pale-lwa ke go itshwara. A ithiba molomo go bo a nnele maphasusu.

"Ke a nesetsa pula." Rraagwe lekgarebe le malomaagwe ba buela gongwe. E kete ba itherile go tlatsa mmaagwe ka go rialo.

Ba ithaya ba re ke gone gotlhe. Fela, ba tsamaiwa ke kung go bona baleri ba mafoko ba sa phutholole difathlego. Ba lemoga gore sengwe se se sa itumediseng se gone. Ba nna ka tetelo.

"Sebe sa phiri se sengwe, ..." A kgaoleliwa mafoko ke segotlho-la. Motho yo o kelothoko o ne ka utlwa gore ke sa kgapeletso. Fa o itse jaaka phoko e dira fa e kgamulwe ke phure. "... yo mosimane, o na le selelo. Ke kang e e thata tota. Gongwe nna nka e fosa fa nka leka go e tlhalosa. Ka jalo, ke tla mo kopa go lo neela tsa loso lo lo tswang pitseng." A wetsa ka go rialo rangwane.

La baya tsatsing lekau. La tlhalosa gotlhe, tota le ditlhaloso tse di neetsweng ke dingaka. Le mo go tsona e ne le dikgakgamatso tse di neng di ise di di bone kgotsa gona go utlwela ka ga tsona, mo di-ngwageng tsothle tsa tiro ya tsona jaaka dingaka.

"Dikgang tse tota di a gakangamatsa." Ga tshwaela rraagwe mose-tsana, lekau le sena go digela kang ya lona. "Motho ga a itsiwe e se naga, fela nna ka ga Diitiro ke a gana. Ke ngwana yo o tlhoma-meng tota. Le rona batsadi re nise re mo tlhomile matlho."

"Le nna ruri ke a gana. Ga se gore ke babatsa khudu e se na magopelo, mme tota ena o ntse a iphitlhile. E se motho yo o lalang a sasanka masigo kgoisa a tletsetitse le naga yotlhe." A bua a rotse tuku mmamosetsana.

Mongwe le mongwe wa bona a itse sentle fa mafoko a dibui e se a go bipa mpa ka mabele. E le nnete fela e se nang mebala. A ke re gona o goletse mo mathong a bona? Le fa go twe motho o a tle a iphitlhelhe lefatshe, e seng le mo mabakeng a jaana.

Jaaka e kete tlhaloso e neetsweng ga e lekana, malomaagwe mosetsana a tswelela ka go re: "Ngwana yo wa ga kgaitšadiake, ga a ise a katoge legae. Ga a ise a le beye kwa dipolaseng kgoisa kwa diteropong. Ke gona a ikutlwisang go tsamaela ntšheng ya teropo, jaaka maloba a ne a rwalelwa kwa Kalafong go belegela teng. Jaanong motho wa mofuta oo, o ka bo a kopane nae kae?"

Kgang ya ba tšala dimpa. Lesogana le lona le itse sentle gore e

diphitlhelelo tsa rona. Fa e le ka nako e, re wele dipelo.”
“Ahe! Le a ikutlwela gompieno. E rile maloba ke bua gore ngwe ke ditiro tsa Modimo, la bona e kete Beibele e ntsene thata mo tlhogong, le fa gona ka melomo le ne le sa bue.” A bua ka boipelo rangwaneagwe mosimane.

“A gona e ka nna gore ke ditiro tsa Modimo ngaka?” Mmaagwe Thato a botsa, go tlosa pelo go botologa.

“Mma, le rona mo mererong ya tsa kalafo, re setse ka lona leo. Ke ditiro tsa Ona? Ga araba ngaka, e nise e dumela le ka tlhogo.

Ga fela go nise jalo. Bagaabo lekau le bagaabo lekgarebe ba sala ba konotela mafoko. Botlhe ba tlhapile dipelo. Ba gakgamadiwa ke fa mosimane le ena a lokolotse pelo ya gagwe ka gangwe. Ga se ka ga tlhola go nna le lebaka la go nganga dithaa. Ga tlhokega lebote.

“Ditiro moratiwa, o intshwarele fa ke go tlonlototse fa gare ga batho. Fela jaaka mongwe le mongwe, le nna ke ne ke tletse dipelaello. Ke akanya gore o...” Mafoko a ema mo kgogotsong. Maikutlo a a tebileng a supywa ke go elela ga dikeledi.

“Go siame Thato moratiwa, ke go itshwaretse. Ga ke a gakgamalela maitsholo a gago, jaaka le nna ka nosi ke ne ke akabetse.”

Rraagwe Thato a bona gore a fedise kgang teng fela foo. “Banaka, a re fetseng ka go re Modimo o supile maatla a ona ka rona. A re, amogeleng neo ya ona. Lona le itiseng mo go ba ba tla batlang go le kgaoganyana ba dirisa tiragalo e. Ke a itse go tsoga go tlhagelela dipuo di sa fele, go twe le tswa go reka ngwana wa Lekgoa. Seo se se ke sa be sa le sutisa mo maikalelong a lona a go aga lelapa mmogo.”

“Gona e ne e sa nneleng leswafe?” Mmaagwe mosetsana a bua a rothisa keledi.

“Tswetswee tlhe Bakwena, a re se botsolotseng ditiro tsa Modimo. Ke Ona o ratileng jalo. Sa rona ke go amogela ka go re, go siame, go siame.” Rraagwe mosetsana a wetsa a gatelela mafoko.

nnile lona pulamadibogo mo lekgarebeng. Fela, mo go lona, jaaka mo go mongwe le mongwe yo o itseng lekgarebe sentle, ga sala potso e: ‘go ka bo go diregile jang le gona leng e bile kwa kae?’

“Jaanong bagaetsho, mosimane o mina ka nko tse pedi. A re o tswa mo dilong.” Rangwaneagwe lekau a tsweletsa kgang.

Malome a lemoga gore jaanong boatla bo a tsena. “Lona boorraMokobi, ga ke gapeletse go golegelela lesogana le mo ngwaneng wa ga kgaitadiake. Fela, nna ke ne ke bona go ka nna molemo fa re ka leta gore dingaka di wese dipatlisiso ka botlalo. Tsona ga di kitla di re fitlhela sepe, di tla bua puo pha! Fa ngwana wa ga kgaitadiake a le phoso, le nna ga nkitla ke mo sireletsa. Fela jaaka go twe moapaya bodila o a bo ikapeela, le ena o tla tshwanelwa ke go bona gore o tswa jang.”

“Nna bagaetsho, ka re malome o weditise mafoko. Puo ya gagwe ga e na kgobefelo. O utlwalala a emetse se e leng nnete fela.” Ya nna mmaagwe mosimane, yoo o neng a ntse a didimetse mo tsamaong yotlhe ya puisano.

“Moruna Thato,” ga ikutlwatsa rangwaneagwe, “le nna ka re re tlogele go inanatha, re emelele dipholo tsa dingaka. Gongwe selo se ke ditiro tsa Modimo, go itse mang? A kgotsa ke a fosa nkgonne?” A fetsa a retologela kwa go rraagwe mosimane.

“Nnyaya Mokwena, o tantse magogwe nko. Fa re ne re itse maitsholo a morwadia Moteme a le makgamatha, re ka bo re bua tse dingwe. Jaanong kitso e re nang nayo ka ga gagwe, ke yona e re iletsang go sianela go tsaya tshwetiso pele re utlwa gore dingaka tsona tsa reng.” A wetsa ka go rialo rramosimane.

Morago ga malatsinyana, Thato a romelwa molaetsa. Dingaka tsa mmiletsa kwa bookelong. A fitlha a tsewa madi, gore a ye go tlhahlhobiwa le a mokapelo le ngwana. Le tsona di fisegela go fitlhela tharabololo. Di gakgametse gonne lekgarebe le latotse gothelele gore ga le ise le kopane le mongwe gape kwa ntle ga ga Thato.

Ya re a kopiwa go ya go buisana le mokapelo, a gana nnaang ya banyana. A tswa a thukhitha tlhogo e kete ke kgomo e tsenwe ke seboba ka mo tsebeng. A sa batle go utlwa sepe!

Nako ya gore a gololwe mo bookelong ya fitlha. Ga tswa ngaka le mooki go mo isa gae. Lefoko le setse le eteletse kwa pele. Ba fitlha ba tlhalosa gothe; fa e le nnete gore lekgarebe le amilwe ke motho a le mongwe fela, le gore diteko le tsona di supile kwa ntle ga pelaelo lo gore Thato ke rraagwe ngwana.

“A gona go a kgonega ngaka?” Ga botsa rraagwe Thato.

“Le rona re ne re gakgametse. Ke jaaka re ne ra dira dipatlisiso tse di tseneletseng, tse di tlhwalhwagodimo ka ditshenyegelo tsa bookelo jwa rona go bona nnete. Go tlosa dipelaello gothe, re ne ra romela madi a bona kwa go bomankge ba moseja go re totisetse

Lepenole

Fa o ka tseelwa ke motho yo o mo itseng sentle dikgang ka ga gagwe, ga go na gore o ka se lale o mo lora. Le fa o ntse o reeditse motho a go lotlegela ka ga gagwe, o ka iphitshela o setse o seboga tshobotsi ya gagwe. Setshosa tota!

Ga twe e ne e le monna yo moleele wa setsompa. Moriri e le le-tshuri. Ditedu tse di mathamuthamu tsona e kete di gaisana le moriri ka go apesa sefathego sotlhe, di sadisa fela mo go leng nko, mathlo, molomo le ditsebe. Dintshi le tsona di le ditona, e kete o di okeditse ka tsa maitirelo. Bogare jwa ditsebe bo sa bonale, bo tlhahampetse ka maboa a neng a bile a lepelela kwa ntle. Mathlo e le bobete. Dipounama e kete ke tsa motho a kobotswe ke dinotshe. Mmemele otlhe e le mathamuthamu a maboa fela. Maoto e le manga fela gonne o ne a ise a rwale ditlhako fa a sale a betlwa. Metsi a a etela ka sewelo. Motho o ka se emele go bolelelwa gore ke ngaka. Mmala e le wa moAferika tota.

Ya re le motsing a ikelang, batho ba bo ba sa batle go utlwa ka magatwe. Phitlho ya gagwe ya nna kgolo. Bontsi e se bo bo tlleng go gomotsa, fela bo tllie go netefatsa gore sera se bitietswe ka nnete. Fa ba losika ba le mo kutlobothokong, bangwe ba bo ba itumetse, ba leboga Modimo fa o ba dibetse ka go sinosa sera sa magana-goumakwa.

O ne a tumile, a tsentse batho botlhe letshogo. A tshabelwa se-tlhareng sa mmutlwa. Fa e ne e ka re go iketlilwe, mongwe a tlhahakwa ke mpa a umaka leina la gagwe, o ne a kgalwa ka bogale a bo a kubediwa ka sejabana go twe, 'tlogela go bua ka sefephe seo wena, gonne re ka tloga ra bona se tsena fa.'

Dingaka tsa nako eo le tsona, di tlopolo mmu ka marago fa a umakiwa. Tse di neng di setse di kile tsa mo lekelela, di itshotse di setse di bua le badimo. A di feditse ta!

"Monna yoo o kile a bo a re tlhorisa tota." Ga bua monnamogolo Motopo, fa re ntse re tswelotse ka dikgang.

"A mme le ne le mo tshaba ba botlhe?" Ka botsa.

"Hoo, o a tshameka wena! Go ne go se monna ope yo o neng a ka mo thintsha. E re fa o ka tshokane o mmona a tla, o bo o thepoga ka tsela esele."

Go utlwa tseo, ka bo ke sa tlhole ke kgona go itshoka. Ka keketega ka ditshego ka bo ka gelela keledi. Ka kgaodisiwa ke fa ke utlwa le mala a me a setse a le botlhoko.

Fa ke leba rreemogolo Motopo, mme ke akanya a tshemoga mo tseleng ka ntlha ya go tshaba monna yo mongwe, ke bo ke se boelela. Ke mmona le mo mathlong gore fa motho yoo a ka tlhagelela, o tllie go leka go tshaba, a lebala gore kana malatsi a ile. Le gale, ke tlhaloganya maikutlo a gagwe, ka ntlha ya tlhaloso ya tshobotsi ya lehenkeke leo la motho. Le nna tota, ke kgona go mmona ka leitlho la mowa.

"O a tshega wena. Le gale, losologolo ditshego. Le nna nka tshega gompiano gonne di fetile le metlha ya tsona. O se fele pelo, ke sa ntse ke tla go tseela dikgang ka ga dimo yo go neng go twe ke Tshakamono yoo." A bua e kete o a mmona.

Ke ne ke a tle ke utlwe batho bangwe ba bagolo ba bua ka ga motho yoo, fela go se yo ke kileng ka utlwa a mo itse thata jaaka monnamogolo Motopo. Gongwe, ka bo ke gogelwa gape ke mongwa wa gagwe wa go itse go anegela motho kgang. Se a buang ka ga sona, motho o kgona go se bona ka leitlho la mowa. Ka mo reetisa, a tswelela pele ka kgang.

"Baagi botlhe ba tikologo ya Bataberebe ba ne ba boifa selalome se. A itsege thata mo metseng e tshwana le BoMmamanyakae, Moime, Tawane, Monyagole, Mmalebone go fitlha o itshwarelela ka Roiberege. A tsamaya ka tokologo gongwe le gongwe, go se na yo o ka mo tlakatlakelang.

Ke gopola sentle letsatsi lengwe ke leo. Ra tle ra bona methlolo. Ga tla monna mongwe mo motseng wa Moime. A thepogela kwa go rona a bona re ithadia ka ntsho kwa ga Mathibe. E le koo e neng e re fa ditiro di wetse, re bo re ya go intsha letsapa teng. Setsega sa teng se sa kgale. Fa go ntse go nowa, a re tswelole! Banna ra re pote! Wa moeng a sala. Go bisa go itse.

A tla a mo lebile Lepenole. A fitlha a tsaya phafana le sego, a itshelela bojalwa. E rile monna a re ga go dirwe jalo, go dumedisiwa pele, a bo a kgothile semane. Lepenole a mo tshela ka bojalwa mo mathlong. Monna a itse gore, nna kwa gaetsho motho ga a itirele boithatelo a lebiwe fela.

A re ke latlhela lebole, Lepenole a sinoga. Monna a feta a sololetse a ya go boa fale! A tlhaga a itomule sankathe, a re o leka gape. Ga a itse gore go diragetseng morago ga moo, kwa ntle ga go ipona a sitlhamela mo nkgong ya bojalwa. O rile go tsoga foo, a le botsa phokojwe le morago a sa gadime. Lepenole a mmaya mangole, a bo a netefatsa gore o dule ka motse."

"Monna yoo o ne a tswa kae rremogolo?" Ka botsa ke ntse ke tshega.

"Monna yoo wa batho o ne a ise a itlhalose. E rile a sena go dumedisa, a neelwa phafana go inyorolola, gore a tle a itse go i-

tlhalosa a sa metse mathe. Niekwane, e tla re a sa re ke kolobetsa mogolo, mokaloba o bo o tlhagelela. A tshwanelwa ke go tloga le go laela a sa laela."

"Tota le ne le tshelela mo kotsing rremogolo Motopo."

"Le kotsi ke a e itse monna Rabontsi. Re ne re duba thankga, re kgerisiwa mo metseng ya rona ke monna fela a itswela golo re sa go itse. Mime, tse ke sa tswang go di go bolelela e ne le dinyana."

"Ka letsatsi lengwe, dingaka tsa metsana yotlhe ya Batreberere tsa phuthaga. Di babaletswe ke ramaule yo. Maikaelelo e le gore di logisane maano a go mo tlhatlosa. Go mo leka ka bongwe ka bongwe go padile. Tsa gopola jaaka puo e re, bontsi bo bolaya noga."

"E ne e le ka nako e a neng a tshabetse ntlheng ya Bethane. Mapodisi a le mo motlhaleng wa gagwe. Ba batla go dira dipheko, gore fa a ka boa, di mo tllose."

"Marapo a tse di suleng a gasiwa mo letlalong la nare kwa Moime. Dikgetsana tsa thinthiwa ka maatla go netefatsa gore ga go na taola e salelang. Bana ba di tlhoma matlho, ba di sutisautisa ka melangwana ya teng. E le gore di ba fe maano a go baya serai."

"Owaii! Ba ne ba ka mo dirang motho yo o neng e kete o bua le badimo? Ba bone fela go ntshofala. Fa ba lelala legodimo, ba bona ba okangwe ke leru le lentshontsho. Le rona ra le bona re emetse kgakajana."

"Ga re bekebeke, thwaa! Ra phatlalala. Bangwe ba idibadiwa ke letshogo. A bo a fetile monna wa Bohananwa."

"Dingaka tsa sala di lalaane. Dingwe ya nna gona di thutse botala ka tlhogo. Tse di kgonneng go falola, tsa sala e le bommaeyabe fela. Tse dingwe tsa tsona di sa ntse di tshela le jaanong jaaka ke bua le wena jaana. Mime ke ditlamperere tsothe fela."

"Ditaola tsona ga go itsiwe gore di feletse kae. Le gale, go bonwe mosi o kuelela kwa sekgweng ka lona letsatsi leo. Bongaka jwa Bakgatla jwa lathegelwa ke boleng go tloga ona motsing oo."

Ka bo ke kgathhegela go itse gore mapodisi ona a ne a mmatlala eng. Ka lathela potso a sa ntse a kgaditse.

Motho yo Lepenole e ne e le lelaeta la bofelo. Go tla ka kwano, o ne a tlhaga a tshaba kwa ga gabo kwa Bohananwa. Le kwa teng, fa re utlwelela, melato ya gagwe e ne e thiba letsatsi. A ripitile batho ba le bantsi, ba bangwe a ba senyeditse.

"E ne e re gongwe le gongwe moo a aparelang teng, a bo a ipatlala mosadi. Ka dipaka dingwe, e re a fetela pele, a bo a setse a jefse peo. Go tloga kwa gaabo kwa Bohananwa, e le motseletsele fela wa basadi. Tota ga ke itse gore ba ne ba mo utlwa eng. Ebu, kana selo se mosadi ga se sisimoge sepe..."

Fa o ne o ka ipolaya wa re o mo fa marobalo a phirimeletswe, o

itse fa mosadi a ile. Gongwe o ne a ba iteetswe ka thupa ya more-tlwa, kgotsa a ba dira ka mokgwa mongwe. Ga re itse!

Ka letsatsi lengwe a tsaya mosadi wa gagwe a re o mo isa ngakeng. A golega koloi ya dipholo. A leba Belabela. Go bonala mosadi a tloga a tsena mo ntlong. Ena e le yo o nyetsweng ka tolamo. A file batsadi ba gagwe se ba neng ba se batla.

Fa gare ga motse wa Mmamanyakae le teropo ya Belabela, go na le lengope le letona. Lona le itsiwe jaaka Lengope la Baloi, gonne bogologolo baloi ba ne ba latlhelwa mo go lona. Fa ba sena go le feta sebakanyana, a emisa. A laela ngwana wa gagwe wa mosetsana go di ema kwa pele. E le ena fela ngwana ka nako eo.

A folosa mosadi mo koloing. A mo gwethla ka seatla gore a mo sale morago. Ngwana a ba bona ba boela morago ka tsela e ba tllheng ka yona. A ba feletsa ba tikela ka tlhofi e dirwang ke tsela fa e ya go feta kwa longopeng...

Morago a bona raagwe a boa a le esi. A gakgamala fa go twe di tsamae, mme mnaagwe a se teng. A gakologelwa gore o ne a utlwa e kete mongwe o tlhaba mokgosi, ga tloga ga re tu!

A tshaba go botsolotsa rraagwe ka a ne a itse gore o tla mo garumela, a re o iphaga dikoro mo dilong tsa batho ba bagolo. A tsamaya ka pelo e kotlometseng fa ba boela gae. Ya re fa dikeledi di theoga, a retologela gosele gore rraagwe a se ka a bona fa a lela.

Letshogo la bo le mo atetse thata. Ya re go twe a kobebe dikgomo kwa nagenng ya bo e le gona a ile. A palelwa ke go swa ka lehuanelo. A loma ba ba mo amogetseng tsebe. Kgang ya keka ya bo ya fitlha kwa maotlaneng a mmuso.

Ka lesego, ya re ka letsatsi le ba neng ba mo tsweise letsholo, ba mo wela a itebetse. Ba mo ngamela. Ba le mo dipitseng. A tshwane-lwa ke go tshematshema fa morago ga tsona, ba mo goga ka ketane.

Fa ba sena go katoga motse ba emisa. Ba mmotsolotsa dipotso. A re ke gana go tswa ka nnete, ba mo tsatsanka mmele ka dikubu. A babelwa. A kgwa molalathageng.

Ba mo eteletsa pele go ya go ba supetsa lefelo. E le mosima o o boteng, o farafarilwe ke ditlhare le mangaubana ka fa matlhakoreng. Ba mo theosetsa tlase ka ketane. Ya re ba goga, a tlhaga a mo kukile. Setopo sa pegwa mo pitseng, fa ena a tswelela ka go tshematshema.

Dipatlisiso tsa supa gore mosadi o ne a saletswe ke malatsi a mararo fela fa a bolawa. A ne a imile basimane ba babedi. Moeka a latlhelwa ntlwanatshwana. Go se e kgonang go kgopolola dikobolo tse di tshwanang le ena go gaisa ya Nneila. Teng e se kwa go tshamekiwang morabaraba, batshwarwa ba semelela tota.

Kooteng magalapa a ikutlwa tsa go omelela. A tsholetsa phafana.

Ya re e tlhoma fa fatshe a re: "A o batla go botsa potso radipotso?"
"Ee, rremogolo Motopo. Ke batla go itse gore mosadi ena o ne a bolaelwa eng."

"Jja! mosimane ke wena wa tla wa mpotsa potso e e thata jaanong. Wa re ke go arabe jang? Gape ga ke a tshwanela go itebala mme ka bua le wena dipuo tse di go fetang."

"Fa go le jalo, gona a re e tlogele rremogolo."

"Ee, go e tlogela re ka e tlogela. Fela, wena ka moso o tla araba jang bana ba gago kgotsa batlogolo ba gago, fa e ka re o ba tseitse kgang e, ba go botsa potso eo?"

"Gona ke tla bo ke tsene mo sepitleng."

"Jaanong reetsa fa, o ngwana wa monna. Ka segarona, ra re ngwana wa monna ke thaka ya ga rraagwe."

A boelela phafana. Ya re a e tsholetsa, a lemoga gore o e kgari-tlhile. A e nuneela gore ke e tlatse go tswa mo nkgwaneng. A tshwara mothamo o o bonalang pele a araba potso ya me e a neng a e beile molatsa.

"Mosadi o ne a bolaelwa mosadi yo mongwe."

Karabo ya bo e le bofitlha mo go nna. Ke sa tlhaloganye gore monnamogolo o raya jang fa a re mosadi o ne a bolaelwa mosadi yo mongwe?

"Ga ke tlhaloganye rremogolo Motopo."

"Ena pele, ke tla go bolelela."

Ka baya pelo. A ntsha peipi mo kgwatlheng, a e thintsha. A emelela go batla lofofa. A tlhaga a e gwaisa bokgakga. A e tlhatlhela. Mosi o ne o tswa ka dirako fa a tswelela ka puo.

"Monna Rabontsi, fa o sa itse mosadi, ga o itse sepe. Motho yo Lepenole a bo a forane le mosadi mongwe. Fa re utlwa, mosadi yoo a solofetsa moeka gore dilo di tla lolama fa a ka tlosa mosadi wa gagwe tsatsing. Ke fa a tla raelelega go dira mahumapelo a. Le gale, o se lebele gore go bolaya motho mo go ena, e ne e se selo se a se okaokelang."

"Jaanong ga felela kae? A o bile a kgona go nyalana le mosadi yoo?"

"Owaii! Sematla seo sa monna se kobileng kwa kgolegelong se-baka sa dikgwedi tse di mothangwana. Fa a kgona go lokologa, ke fa mosadi a setse a gatetse pele le ba bangwe. A tobea naga yothle, a bo a ya go mo wela kwa Ga-Rasai. A batla a mo kgakgamolola mala ka sethunya. Ka la Modimo, kolo ya feta ka nnekwane fela."

Go utlwa rremogolo a bua ka ga sethunya, kgathego ya me ya etegela. "Ke utlwa o bua ka ga sethunya rremogolo, sona o ne a se tsere kae?"

"A wena wa re Lepenole go ne go na le se se mo palelang? Ka

nako ya fa a ne a tshwaretswa go bolaya mosadi, ga a ke a fetsa nako e a neng a e beetswa. E rile ka letsatsi lengwe ba tswa go dira kwa masimong le bagolegwa ba bangwe, a itira yo o tshwerweng ke teng. A kopa go thepogela mo ditlhatshaneng. Ga laelwa lepodisi lengwe go sala le ena. E rile fa a lekanyetsa gore ba bangwe ba ka bo ba katogile sek gala se se mo kgotsofatsang, a emelela. Ya re ba ise ba tsene mo tseleng, a thula lepodisi ka tlhogo la ba la kanama. A le tlolela, a le tlhasinya mometso ka dinala. Fa a bona gore le fedile, a ntsha sethunya mo kgetsaneng, a nanganela ka lenga la seloko."

"A ba ne ba kgona go mo tshwara gape?"

"Ea mmona kae?"

"A o ne a tshabetse Bohananwa?"

"Nnyaya, o ne a ntse a le teng gona kwa Mmamanyakae."

"Jaanong mapodisi a ne a palelwa ke eng go mo tshwara?"

"O ne a sa bone mapodisi ka sepe motho yoo. Le go tla ba kgona go mo tshwara, ba bo ba ne ba mo ratetse. Ya sala e nna yona nako eo fela. Go tloga foo, maiteko a bona a tsamaya molema otlhe."

"Go ne go bonwa metlholo. E re mapodisi a mo utlwetse golo gongwe, a ba palele letsatsi le penne."

"Ke gakologelwa ka nako rungwe lepodisi lengwe la tlhaga le ikaparetse fela. Rona ga re a ke ra itse gore ena o le lemogile jang. Re gagametse re utlwa ntšwa e bogola ka fa morago ga rona. Re ne re nae re gabola matute a dintshe. Ka nako eo, re setse re mo tlwaetse. Mme, a re laile tsebe go utlwa gore, yo o ka tlhabakiwang ke mpa a ba a mo supetsa mapodisi, a itse gore gaabo ke thabeng."

"Lepodisi la tla la tshwara bothata. Ntšwa ya le kgakgautha, dia-paro tsa sala le mantabola. Ya re morago ga go mekamekana le ena sebakanyana, ya mo tlogela. Re ne re sa bolo go feka go e koba mme e ganelela mo go ena. Ya tloga ya nyelela."

"Lona le itsitse jang gore monna yoo e ne e le lepodisi?"

"Ke ena a itlhalositseng fa re sena go mo namolela. Ya re re mmotsa gore ke eng e re a tlhaga le ntšwa e bo e tlhasela ena, a re ena ga a e itse, o tfile a se na le ntšwa. E ne e le ntšwa e tona, mofu-ta wa tse di dirisiwang ke mapodisi. Go bona Lepenole a nyeletse, ra itse gore go diregileng..."

Monnamogolo a fetsa a sule ka ditshego. E le la ntsha ke bona rremogolo Motopo a keketegile jalo. A ba a gothola thata, pele a ntsha peipi go okobatsa matswalo.

"A o itse gore ke eng ke tshaga thata jaana?"

"Nnyaya rremogolo, ga ke itse."

"Ke gore ke gakologelwa ditiro tse dingwe tsa ga Lepenole kwa Moime. Fela, tseo ke di utlwetse, nna ka bonna ga ke a di bona."

"Ga twe ka letsatsi lengwe, mapodisi a mabedi a tsena mo ntlong nngwe ba mmata. Ba lomulwe tsebe gore o iphuthile teng. Ba fitlha ba nna mo ditilong ba ithalosa. Fa ba bolelela mosadi se ba tlieng ka sona, a supa sweu, a bo a se thesa gore motho yo o ntseng jaaka yo ba mo thalasang, ena ga a ise a mneye leitlho."

"Ba fetsa ka gore ba ineteleitse, e seng e bile ba tsaamile tsela e telele mo mogoteng. Ba phuruphutsa gotlhe, ba bo ba ribolola le dinkgo. Naga ya nna tshetlha."

"Ba boela mo ditilong tse ba fitlhileng ba nna mo go tsona fa ba ne ba goroga. Ba galefile! Ba solofetsa mosadi gore fa ba ka mo fitlhela fa ga gagwe, le ena ba tla mo tsaya. Nfkwane, ena yo o gaketseng thata yo, o ntse mo godimo ga gagwe."

"A fetsa a tswelela ka setshego. Le nna jaanong ka bo ke na le lebaka la go ya nae motlhaje. Ra tshaga, ra bo ra bolawa ke mala."

"Mogalammakapaa!" A bua a kgaoletsa setshego sa rona. "Kgang eo e nkgopotse e nngwe gape e ke e utlwetseng morago ga yona."

"Yona ke efe rremogolo?"

"Go tloga kwa mosading wa Moime, a ya go nna kwa Mma-lebone. Mo thabeng e e iphaphileng le motse, a bona logaga. A nna teng. A nna a le esi ka monwana. Go sa itsiwe gore o nnetseng koo. Go sa itsiwe gore o ja eng. Mme, fa dinku kgotsa dipodi di ne di ka tsamaela ntlheng eo, e nngwe e ne e tshwanetse go tlhokega fa di boela gae."

"Go se ope yo o ikutlwang go atamela logaga loo. Bana ba kgalwa thata ka ga lefelo le. Basetsana ba sa tlhole ba rwalela ntlheng ya teng. Basimane le bona ba tla go le atamela fa ba disitse. Batho botlhe ba tsamaya mo sekgweng ba ntshitse matho dinameng. Banna ba sa tlhole ba kgona go oba ntshi kwa sekgweng, fa motho wa teng a lapitswe ke go batla leruo kgotsa go tsoma."

"A mme o ne a tshela ka go ja nama fela kwa teng koo rremogolo?"

"Go ne go se nnete e e lolameng mabapi le seo. Kana magatwe-gatwe a tlhakanya tlhogo. Bangwe ba tla go bolelela jaana, fa ba bangwe ba re ga go jalo, go jaana. Fa go le jalo, go tlhothomisa se e leng nnete go thata."

"Magatwe a mangwe a o a utlwetseng ke afe rremogolo?"

"Ka re wena mosimane ke wena, o ka ba wa tsenya motho mo mathateng ka dipotso tse tsa gago tse. O tshwanetswe ke tiro ya bofokisi. O epolola le dilo tse di kwa botennyi."

Ga nna tidimalo ya sebaka sa metsotswana e e mothangwana. Ka tla go tshwaela kana go tswelela ka potso, ka emela go utlwa ka ena. Ke setse ke lemogile gore fa potso e batla karabo e e amang dilo tse di masisi thata, o a okaoka. Kooteng a swetsa go mpolelela.

"Go ne go le magatwe a a neng a kaya fa bosigo a etela kwa mosatseng. E re mo mosong ka mahube a dinaka tsa kgomo, a boele kwa thabeng."

"O ne a etela mang kwa motseng rremogolo?"

"A o ke o iketle mosimane ke wena, o se ka wa ntsena ganong. Ke tla go thaloesetsa ka phuthologo."

"Intshwarele go ithaganela go botsa rremogolo."

Morago ga go didimala lobakanyana, a tswelela ka go re: "Ga twe go ne go le ntle nngwe moo a neng a felela teng. Go le mosadi a nna le bana ba gagwe fela, monna ile majako kwa Gauteng. Ya re ka letsatsi lengwe monna a fitlha go robetswe. Ga itshupa moeka le ena a ne a gateletswe ke boroko. E rile fa a tshuba lebone, a fitlhela mosadi a robetse le selo sa matshirishiri. A se tlhole a re ka moso a lala a sutlhasutlha masigo go boela Gauteng. A bo a latlhetswe lejwe kwa morago. Le ka le le fa godimo, monna yoo ga a ise a le beye gape kwa ga gagwe."

Morago ga go netefatsa gore o weditse kgang, ka batla go itse fa mapodisi a ne a sa utlwela fa Lepenole a nna kwa logageng. Ke ne ke akanya fa go ne go ka bo go nnele bonolo gore ba mo tshoganyetse teng.

"Mapodisi a ne a lomulwa tsebe jaaka gale. A baya letsatsi la go mo ratela. Lengwe la kopelwa marobalo mo motseng, e le gore e re fa le bona a goditse molelo, le bitse a mangwe ka radio. E rile mo letsatsing la bobedi ga diragala. La a bitsa. A tla ka ponyo ya leitlho."

"Ba leba ntlheng ya kwa mosi o neng o kuelela teng. Ba tlhola ba tsamaya letsatsi lotlhe mo sekgaleng se sekhutshwane. E re fa ba atamela foo ba boneng mosi, ba fitlhele go se na le fa e le sesupo sa moo go neng go goditswe molelo teng. Fa ba gadima, ba o bone o kuletse kwa morago ga bona; ba ithome ba o fetile ka phoso. Fa ba ya ba o lebile, ba bone o sa tlhole o le moo ba o boneng teng. Ba itheye ba re nngwe ke bona ba tsamaetseng kwa thoko. Ya tlhola e le selo-modiro, dipotongwane tsa bo tsa ikuela mokgosi. Ba tlhoboga."

"Jaanong mapodisi a felela kae le motho yoo wa bona?"

"O nkuhlwe! Ka re o ba paletse padipadi. O bile a bo a itsofalela fela, a ntse a ba jesa moretelediane. Le motsing a boetse kwa Mmamanyakae, a nne a retela. Bolwetse ke bona bo mo kgwabofaditseng, ba bo ba mo isa ga maotwanahunyela."

"La kgona go bona boikhutso rremogolo."

"Ra kgona go bona boikhutso ngwanaangwanaka. Ke jaaka go ne go tletse kwa phitlthong ya gagwe. Mongwe le mongwe a batla go inosa ka nkgo."

A didimala lobakanyana. A tsholetsa phafana, a hupa mothamo o o bonalang. Fa a e tlhoma fa fatshe, a bo a setse a ntsha peipi. A e

goga ka iketlo pele a tswelala ka go re: "Motho yoo o sule bothoko thata. Ga twe o ne a fala legodimo ka dinala. A bitsa batho ba a ba bolaileng ka maina, a re ba mo itshwarele. A ba a bofiwa molomo."